Üksiknumber 5 senti.

Tartu Maaleht

Ilmub igal teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.

Kõigil „Tartu Maalehe" tellijail hinnata kaasas „Põllumehe nädalaleht"

„Tartu Maalehe" toimetus ja talitus Tartus, Kompanii t. 4.

„Tartu Maaleht" maksab tellides:

1 kuu	— 60	senti
2 kuud	— 120	„
3 „	— 180	„
6 „	— 350	„
12 „	— 700	„

Kuulutuste hinnad:

kuulutuseküljel 5 senti, esiküljel 10 senti, tekstis kuul. kirjadega 12 senti ja tekstis teksti kirjaga 15 senti millimeeter ühel veerul.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja tellimiste vastuvõtjad üle maa. Aadressi muutmine 10 s.

Toimetuse kõnetunnid igal äripäeval kl. 10—12.

Kontor avatud äripäeviti kella 9—5.

Nr. 82. Tartu, neljapäeval, 24. juulil 1930. 2. aastakäik.

Pikne surmas Võrumaal 3 inimest.

Wälk põletas hulga warandust ühes elusate loomadega. Mitmes wallas wiljapõllud häwitatud.

Esmaspäewa õhtul, 21. juulil, läks Wõrumaalt üle ennenägematu piksehoog ja wihmawaling. Ühes nendega tuli weel suur rahejadu.

Raheterad olid 2—3 sentimeetrilise läbimõõduga.

Rahe peksis talude aknaruudud puruks ja häwitas põldudel olewa wilja.

Wiljapõldudest jäid järele ainult poriwäljad.

Rasked wihmawalingud lõid rukki maani maha. Rahe peksis puruks kartulipealsed. Lina on porisel põllul pikali, nagu oleks sellest üle mindud raske rulliga.

Kõige rohkem kannatasid Rõuge, Kanepi, Rõwina ja Urwaste kihelkonnad.

Pikne lõi põlema karjalauda Mõisekatsi wallas, Wiira külas. Karjalaut oli Gustaw Adamsoni omandus. Tuli lewines karjalaudalt ka elumaja külge. Pererahwas, kes juba magasid, saiwad weel wiimasel minutil majast wälja. Ühes karjalaudaga

põlesid tuhaks 5 lehma, 1 pull ja 2 siga.

Peale selle põlesid samal talul elumaja ja suur küün maani maha. Ühtlasi häwines hulk loomatoitu.

Omaniku kahju 2 miljonit senti.

Rõuge walla, Saamuel Riwi talus [illegible] surmas pikselöök peremehe 10-a. poja, kes oli loomi hoidmas karjamaal.

Sama päewa õhtul lõi pikne Rõuge wallas, Troska talu elumajja ja

wigastas raskelt Jakob Prualit.

Sõmerpalu wallas tabas pikselöök J. Tiuti heinaküüni, mille kõrwalt

leiti peremees meelemärkuseta lamamast.

Mees kaotas kõnelemiswõime.

Kõlleste wallas

lõi wälk samal õhtul Liismeti talus Gustaw Seene surnuks.

Seen oli läinud pikse ajal labidaga liigset wett kõrwale juhtima. Järsku oli kõwa kõrgatus ja mees langes elutult maha.

Wiitina mõisas ja Sännas põletas wälk mitu heinakuhja ja ristikheina rõuku.

Laupäewal

tappis pikne Laitskas noore neiu,

21 aastat wana, kes hoidis parajasti karja. Surmasaanu oli Olga Pau.

Pikse kahju oli Wõrumaal nüüd wäga suur. Pea igal aastal on siin käinud suured tormid, pikse ja wihmawalingud üle, kuid ka wanemad inimesed ei mäleta nii suuri laastawaid häwitusi, kui [illegible]

Teravilja kaitse seaduse elluviimine.

Wälismaa wilja tänawu sisse weetud 40.000 tonni. — Tagawarade maksustamise küsimus lahtine. Reedel tuleb eelnõu walitsuses arutusele.

Eila peale lõunat andis majandusministri abi härra Meerits seletusi teravilja kaitseseaduse teostamise kohta, mis praegu päewakorral.

Praegu on wiljaäridel olemas wõrdlemisi suured wälismaa wilja tagawarad. Kuni 19. juulini s. a. on meil

sisse weetud rukist üle 40.000 tonni,

millest normaalsetes oludes jätkuks terwe aasta tarwiduseks. Sisseweetud wilja maksustamise küsimus on praegu lahtine. Seda ei saa kohe ka järsku ette wõtta, mis tooks enesega kaasa elukallduse tõusu. Olewatel andmetel on

suur osa sisseweetawast rukkist läinud maale.

1929 a. oli sisseweetu koguni 63.000 tonni, kuid palju wäljamaa rukkist läks loomatoiduks ja läheb praegugi.

Mis puutub kodumaa rukki sisseostusse, siis see weel lõplikult pole selgunud, kuidas seda toimetada. Esialgsete kawade järele tehakse müüdawa rukki [illegible] kindlaks põllupidajailt saadud andmete järele. Kontrolli sünniks komisjoni poolt, mille koosseisu kuulub 1) walitsuse, 2) ostja-äri esindajad ja 3) börsimaakler.

Wastuwõtt sünniks Tallinna börsil wäljakujunenud wiiside järele. **Kindla hinna aluseks oleks Hollandi kaal 118** ja tänawuse rukki keskmine raskus. Wastu wõetakse nii halwemat kui paremat rukist, wastawalt ka hinda põllupidajale määrates.

Nii

wõetakse wastu ka kuiwatamata wilja,

sest meie suurematel wiljakauplejatel on eeskujulikud kuiwatussisseseaded. Ainult kopitanud ja kaswanud wilja wastu ei wõeta.

Ost sünniks raudteejaamades, kuhu wili põllupidajate poolt kokku toodaks.

Kui palju tuleb wilja kokku?

Seda on raske ennustada. Arwatakse osalt, et kuni 50.000 tonni. Kuid see oleneb kõik wabariigi walitsuse poolt kindlaks määratud ostuhinnast. Kui hind kõrgem, tuleks rukist rohkem, kui aga madalam, ka wähem. Möödukas hind hoiaks aga leiwahinnad parajal kõrgusel ja ei meelitaks talupidajaid liiga paljule wilja äramüügile, mis tõttu hiljem tuleks talupidajail asemele osta toiduks wilja kallima hinnaga.

Raha makstaks wiljamüüjatele kolme päewa jooksul, arwates müügipäewast, pankade wõi posti kaudu äride poolt, kes ostusid korraldawad.

Majandusministeeriumi esialgne kawa tuleb arutusele wististi walitsuse reedesel koosolekul, kus siis lõplik seisukoht wõetakse seaduse teostamise suhtes.

Järwakandi mees tuli surma otsima Tallinna.

Eile kella ½9 ajal wiskas Wanaturu kaelas Kaarmanni kaupluse kohal Wiru tänawa suunas sõitwa omnibuse alla ende keegi wanem meesterahwas. Kuna omnibus mööda nõlwakut alla weeres, ei saanud omnibusejuht pidurdada ja üks autoratas weeres üle mehe pea. Mees toimetati meelemärkusetult keskhaigemajja. Selgus, et omnibuse alla heitnu on Järwakandi apteegi teenija Karl Jakobi p. Womm, 52 a. wana. Enesetapmisekatse põhjused teadmata. Kuigi wigastused rasked, on tal lootust siiski ellujäämiseks.

Saksa rahvuslaste erakond laguneb.

HINDENBURGI PAREMPOOLNE POLITIKA.

Sakslaste rõõm rahu üle.

Berliin, 21. juulil. Poliitiliste ringkondade huwi on praegu juhitud Saksa rahwuslaste erakonna lagunemisele, mis kiiresti edasi läheb. Kuna Hindenburg erakonda paremale poole kiinub ja Hitleriga walmisoleku püüab luua, lahkuwad järjest kinnapaistwamad politikamehed erakonnast. Kas kõik lahkujaid korda läheb ühte erakonda luua, on alles teadmata. Wõib märgata katseid liita wanameelset Westarpi gruppi Trewiranuse grupiga, et siis liituda maaliiduga ühiseks wanameelseks agraar-iseloomuga erakonnaks, millega lõpuliselt parema tiiwa killunemine ära oleks hoitud.

Hindenburgi reis wabanenud maaalal kujuneb hallpea presidendile tõsiseks triumfiks. Sajadtuhanded terwitawad teda waimustatult. Niihästi siseilt kui wälismaalt tuleb pidustustele külalisi. Pühapäewal jõudis Hindenburg Mainzi, kus teda rahwahulkade ja „Teraskiiwri" liidu poolt waimustatult terwitati. President wõttis osa pidulikust jumalateenistusest. Oma kõnes hindas president kõrgelt kadunud Stresemanni teenetd Reinimaa wabastamisel.

Mainzi pidustustel rääkis wälisminister Curtius järgmist: „Meie rõõmustame rahulikult saawutatud rahu üle, mitte ainult Saksamaa ja tema rahuliku tulewiku pärast, waid kogu Euroopa pärast. Meie, sakslased, soowime rahu. Euroopa rahu on kõige paremini kindlustatud, kui mitte ühtegi rõhutud rahwaosa kusagil ei ole. Terwe ja elujõuline Euroopa on ainult siis mõeldaw, kui kõik tema liikmed on ühediguslised."

Tampere linnapea äraviijaid otsitakse.

Muudatused lapualiikumise juhatuses.

Helsingi, 22. juulil. Tampere linnapea Hakkila ärawiimise ja peksmise uurimuste senistest tulemustest teatab Häme kubermangu sekretär, et seni ei ole linnapea Hakkila ärawiijate jälgile weel jõutud. Kuru nimismees jatkab uurimist ja on teatust palunud Kihniö politseiwõimudelt, kust Hakkila röövijad bensiini oma autole wõtsid. Kuru nimismees on palunud Hakkilalt täiendawat seletust juhtumise kohta.

Helsingi 22. juulil. Siseminister on „Helsingin Sanomate" järelpärimise peale seletanud, et tema poolt Tampere politseiwõimudele on wali käsk antud Hakkila röövitamise selgitamiseks ja röövijate kinniwõtmiseks. Kuru nimismehele on abiks saadetud neli kriminaalametnikku. Küsimuse peale, kas ka Lapua nimismehele, kes kuulub Lapua liikumise nõukogu liikmete hulka, on siseminister annud mingisuguseid ülesandeid, wastas siseminister, et Lapua nimismees juhtnöörid saab Waasa kubernerilt. Siiski kawatsewat siseminister Lapua liikumise nõukogu homse koosoleku puhul Helsingis, millest Lapua nimismees Kuru osa wõtab, temalt otsekohest seletust päriba selle kohta, missine on korrawalwamise wõimude tegewus Lapual.

Helsingi, 23. juulil. Kesknädalalt Lapua liikumise nõukogu koosolekul Helsingis otsustakse liikumise juhatuse ümberkujundamist, kuna olewat leitud, et liikumise eesmärkide saawutamiseks jatkataw tegewus nõuab liikumise juhtimise koondamist wäiksema arwu isikute kätte.

Uuendusi koolielus.

Keskkoolides tulewast õppeaastast peale uus õppekawa. Kutseta õpetajate saatus. Wanu töömehi ei taheta jätta uksetaha.

Eile wõttis sotsiaal- ja haridusminister ajalehtede esindajaid jutule, andes seletusi wiimasel ajal üleskerkinud koolipoliitiliste küsimuste üle.

Ühenduses 11. juulil riigikogu poolt wastuwõetud algkoolide seaduse muutmise seadusega ja koolivõrgu ümberkorraldamisega, on wabanenud ja kohata jäänud hulk õpetajaid. Paljud neist õpetajatest on kutseta.

Kutseta õpetajaid, kes on üle 10 aasta olnud õpetajaks, on

registreeritud lahti üle maa 60.

Haridusministril on õigus nende õpetajate määramiseks endistele kohtadele ajutiselt. Selleks on waja, et need õpetajad esineksid kas wastawa seaniawaldusega wõi teeksid seda jällegi kooli ülewalpidajad wõi registreerijad asutused. Seni on niisuguseid kutseta õpetajaid kohale määratud ainult kaks. Rohkem pole ministeeriumi soowiawaldust tulnud.

Neid kutseta õpetajaid aga, kes koolide koondamise wõi sulgemise järele kohata jäänud, wõib linna- wõi maakoolivalitsus ametisse uuesti wõtta üheks aastaks.

Tulewast õppeaastast peale hakkawad

keskkoolides maksma uued õppekawad.

Seni on keskkoolide õppekawad olnud muutmatud. Õppekawad on walminud läinud nädalal ja antakse tulewal nädalal trükki. Uute õppekawadega

tahetakse piirata õppeainestiku hulka

ja rohkem ruumi anda kaswatuslistele küsimustele.

Maha jääb

ajast, kes ei loe ajalehte.

„Maaleht" on kõige sobivam ajaleht kõigile.

Ameerika huwireisijad Tallinnas.

Üle neljasaja külalise. 140 autot külaliste linna sõidutamiseks sadamas.

KÜLALISED PEATUSID TALLINNAS ÜHE PÄEVA.

Kesknädala hommikul tõi ookeanlaew „Reliance" Tallinna 425 rikast ameeriklast turisti. Külalised peatuwad Tallinnas laewal üks päewa ja sõidawad õhtul jällegi edasi.

Ameeriklaste wastuwõtuks olid Reisibüroo poolt reserweeritud 140 autot sadamasse, et külalisi linna sõidutada.

Enne lõunat käisid huwireisijad Toompeal ja mujal linnas juhtide saatel. Waadati suure huwiga meie wanu ehitusi, Mikaeli hoonet, kirikuid, muuseume jne.

Üldiselt on külalistele meeldinud Tallinn wäga ja paljud kawatsewad siia edaspidi jällegi tagasi tulla.

Saksa rahvuslikud wõidu eel.

Wastvalt on Soome sündmuste kaja pikut waibunud, kui Euroopa rahu tähtis tegur, Saksamaa, sammub demokraatia laialist parlamendi laialisaatmise teed. Nagu Soomes, nii ka siin: walitsuse wihasemaks wastaseks olid pahempoolsed, kellega parteipoliitilistel põhjustel ühinesid rahwuslikud. (Ka Soomes astusid rootslased oma huwide kaitsmiseks pahempoolsete kõrwa). Waadeldes mõlemi maa sündmusi, awaneb meil pea lõpmatuid wõimalusi paralleelide tõmbamiseks.

Saksa sisepolitiline seisukord oli parlamendi laialisaatmise eel kujunenud kirjeldamatult raskeks. Wähemuswalitsused wõtwad maale harwa õnne. Olukord liig äraolewad erakondade soogihimust ja politilistest kombinatsioonidest. Wähemuswalitsuste aeg kujuneb harilikult sisepolitiliselt ägedaks ja rahutuks. Walitsus peab baseeruma oma tegudel, ent olgu harilikult tuge, kas kulissidetaguselt politiliselt woolult wõi teatawate isikute autoriteedilt.

Saksa Brüningi kesktuswalitsus baseerus president Hindenburgi autoriteetlikule toele. Algusest peale asus walitsus parlamendiga sõjajalale. Uute walimiste hirmutamisega õnnestus sel korduwalt suruda oma tahtmist läbi ja painutada parlamenti. Walitsus nõis niiwõrd kindel olewat parlamendi hirmus uute walimiste eest, et ta riskeeris soowitada eelarwe puudujäägi katmiseks tarwilikkude summade maksmapanemist diktaatorlikul teel — presidendi dekreediga. Pärast seda, kui walitsuse ettepanekud rahwaesinduses läbi olid kukkunud.

Ning Hindenburg nähtawasti tüdinenedes selguseta ja tüütawast seisukorrast, kirjutas alla dekreedile, mis nüüd wäga kahtsub kiegede mõllu sisepolitilisel alal Saksamaal. Parlamendi laialisaatmise wõimalus pidi nii presidendil kui ka walitsusel wäga hästi teada olema, sest põhiseadus ei wõimalda presidendi dekreedi jõustamist ilma parlamendi kinnitamiseta. See tähtis paragrahw on n. õ. wiimaseks demokraatia kaitseks diktatuuri unistuste teostamise wastu.

Sotsialistide ettepanek sisaldas dekreedi tühistamise. Parlamendi laialisaatmine oli paratamatu. Ent osutus, et kõige suurem hirm uute walimiste ees tundis — walitsus, kes seni oli neid kasutanud erakondade hirmutamis-abinõuena. Kuid Saksamaal walimised olid wahepeal awanud walitsuse silmad. Walitsuse erakond oli neil rängalt kannatanud. Lätiinima weerecid endised walitsuserakonna hääled parempoolsele opositsioonile. See wõis olla sümptoomiline nähe kogu maa suhtes. Walitsus pidi sellega arwestama.

Wiibimata asuti meelitama tugewaks kujunenud wastast: algasid läbirääkimised Hugenbergi, äärmiste rahwuslikkude juhiga. Ta oli seekord nõus teotama walitsust, ent raskeil tingimusil: Praegust walitsust peab sundima lahkuma, uus walitsus saagu rahwuslik, riigiwalitsusest peab lahkuma wälisminister Curtius, samuti rahaminister, kelle asemele määrataks rahwuslik.

Selliseid tingimusi ei wõinud Brüning aktsepteerida ning tema Canossasse käik lõppes palju kurwemalt kui omal ajal Heinrich 4-dal. Kuigi osa rahwuslikku erakonda wõimatuks pidas sammuda koos pahema tiiwaga, astus Hugenberg ühes oma truuimate jüngritega sammu pahemale ja hääletas dekreedi wastu. Hugenberg, kelle poolehoid demokraatiale on seni mõnigi kord küsitaw olnud, kujunes seega kaudselt demokraatia päästjaks. Ent kahtlemata andsid selleks sammuks tõuke soodsad wäljawaated eesolewatel walimistel.

Spectator.

Kaitset omamaa odrakaswatusele.

Telegraafiteel pandi maksma otrade sissewedutoll. Odra teradelt wõetakse 120 senti tollimaksu puudalt.

Teisipäewal, 22. juulil pandi maksma walitsuse otsusel otrade sisseweo toll. Tolle wõetakse odrateradelt 1 kg. brutto 0,10 kuldfranki, odrajahult ja linnastelt 1 kg. brutto 0,20 ja linnastelt eraldi nimetamata 1 kg. brutto 0,09 kuldfranki.

Keskmiselt wõetakse tollimaksu ühelt puudalt odrateradelt 120 senti.

Otrade sisseweo-tolli maksmapanekut on põhjustanud asjaolu, et meile on wäga rahkelt wäljamaalt odrateri sisse weetud. Selle tõttu pole meie põllupidajatel enam wõimalust otri müüa. Nagu õlletöösturid ise tõendawad, pole kodumaa oder oma wäärtuselt sugugi wäljamaa omast halwem. Ka töötab käesolewal aastal oder riikaliku saaki.

Kaitset odrakaswatusele on nõudnud asunikkude, riigirentnikkude ja wäikepõllupidajate esindajad juba ammugi. Nagu lugejad mäletawad, kordasid põllupidajate esindajad oma nõudmisi wiimati riigikogu rahaasjanduse komisjonis.

Ometi nüüd tuli walitsus põllupidajate õigustatud nõudmisele wastu.

Agronoomid Kehtnas suvepäeval.

PROPAGEERITI PIIMA TARVITAMIST. EESTI AGRONOOMIDE SELTS 10 AASTAT VANA.

Eesti Agronoomide Seltsil on traditsiooniks korraldada igal aastal suwepäewi.

Möödunud pühapäewal korraldati seda Kehtna majapidamiskoolis, kus agronoome wõeti wastu suure lahkusega ja walmistati kooswiibijate sealolemine kõigiti lõbusaks. Kooliõpilaste poolt kanti ette laule ja wõimlemisharjutusi. Pärast oli ka ühine jalakeerutus.

Suwepäewa awas seltsi esimees prof. J. M ä g i. Sellele järgnesid terwitused. Terwituskõnega esines ka põllutööminister A. K e r e m.

Huwitawa ettekande tegi dots. M. G r o s s piima tarwitamisest kodus.

Kõneleja soowitas piima kodusele tarwitamisele erilist tähelpanu pöörata.

Ettekandele järgnewatel läbirääkimistel soowitati tarwitada piima kuni 100% rohkem endisest tarwitamisest.

Kõneleja on koostanud kultuuri, millistega wõidakse ka keedetud piimast hapendada hääd ja maitswat paksupiima.

Õhtul tutwuti weel kooli majapidamisega, ilusa pargiga ja lahkuti lõbusas tujus.

Tartu eksportapamaja jõudes olid sead hingeheitnud.

Sead surewad kuumuse kätte.

Pühapäewal laaditi Sõmerpalu jaamas rongile 2 siga, millised pidid peekoni wabrikusse minema. Tartu jaamas leiti wagunist sigade laibad, sest sigade kuumus tapis „karjaslinnud".

Veel õpetajate lahtiregistreerimisest Läänemaal.

Läänemaa koolivalitsuse juhataja Tõnawa hiljutine õpetajate lahtiregistreerimine on kapuu liikumise kõrwal ajalehtede weergudel wõtnud aeg olnud suuremaks sündmuseks ja iseloomulikuks tunnuseks, millest isegi tõenäolikult parlamendi foorumist. On terawalt kritiseeritud õpetajaskonna wastulist tõnawale waistamist. Tõnawa poolt, millega mitmed waremad õpetajad oma perekondadega santuse hooleks on antud.

Kõikide ja kogude lehed ruttawad süüdistuse esitama noore peruks läinud sotsi Tõnawa teotuse ja katsuwad kogu seda rappa läinud wärki weeretada ARW. koonduse tegelaste, endise hariduse osakonna juhataja J. Aljase kaela, kes koonduse meeste arwust registreerinud õpetajaid ainult ühe aasta peale ja walbadele õp. walimise õigust kasutada pole annud.

Tõesiute wastuwõttega on koguliste ja sotside häälekandjad igal ajal toime saanud, kuid wastuliste õpetajate lahtiregistreerimise kohta Läänemaal, awaldatud artiklitega on need lehed tõsiasjade pahupidi pööramisega endid nii „wussinud", et õige läänlane neid lehti enam hea meelega kätte wõtta ei taha. Kuna tõestikkude alude järele kogu see süüdistus kogude kangete meeste peale tagasi langeb, siis arwan, et ei ole ülearune, selgitada, kelle läbi teeniba wõis Läänemaal sarnane olukord, mille abil sots Tõnaw ülemaaliselt ennast kõnekaks tegi rekleamiga kuulsaks sai teha.

Eesti wabariigi algusest kuni 1927 a. oli maakonna juhtimine ja hariduse elu korraldamine koguneeste ja sellesarnaste koguneeste mõttesaaliste käes. Uute koolide ja klasside awamisega tuli uusi õpetajaid juure walida; kuna kutselistest õpetajaist ei jätkunud, waliti ka kutseta ja registreeriti neid haridusministeeriumi 8. sept. 1920 a. määruse kohaselt ühe aasta peale. Samal alusel määrati maakonna koolivalitsuse poolt õpetajaid nendele kohtadele, kus wallad 1. sept. walimisi ette ei wõtnud.

Siit näeme, et sotside ja kogude lehtedel on täiesti alusetu ette heita endisele hariduse osakonna juhatajale Jakob Aljasele, nagu oleks tema moodustanud poliitilistel kaalutlustel sarnase olukorra, kus õpetajaid ametisse sai registreerida ainult ühes aastaks, selleks et sellega õpetajaid sundida ARW koonduse erakona jaoks kohtadel politikat tegema.

Sellega registreeriti koolivalitsuse poolt määratud ja walitud kutsete õpetajaid üheks aastaks ametisse terwelt kümne aastat järgemööda koguneeste poolt, registreeriti samal alusel ametisse J. Aljase poolt ja registreeritakse need edasi nii kaua, kui maksab praegune õpetajate registreerimise määrus.

Kogude ja sotsimeeste arwamise järele oleks need õpetajate kohuste täitjad iga aasta tulnud walla registreerida, selleks, et walla omawalitsustele walimise wõimalust anda; nüüd karjustawad nad ühest suust, et endine hariduse osakonna juhataja J. Aljas õpetajate mittelahtiregistreerimisega walbade walimise õigust on kärpinud ja lahtiregistreerimata jätnud õpetajad, kes koonduse liikmetele on meelejärele püüdnud olla.

Kui need mehed ise ka seda mõtlewad, mida kirjutawad, siis tuleb ikka tõsiselt kahjatseda, miks nad seda warem oma meestele — Taebla Saarele ja Jõgisoo Kollale — meelde ei tuletanud, wõi wõis siis sotside ja koguliste arwamise järele walbade õigust kohusetäitjate lahtiregistreerimisi olnud alamawoliliselt kärpida? J. Aljase poolt on nüüd mõned üksikud, kui kõik need lahtiregistreerimatud oli ARW koonduse armualused, siis tuleks rohelise-punase kambameestel Jõgisoo wölbri Kustas Kolla käest küsida, miks tema siis määratud ja teist kohusetäitjaid õpetajaid iga aasta lahti ei registreerinud.

Nähtawasti olid kogud arwamisel, et need määratud õpetajad kohtade peal põllumeeste kogude jaoks kihutustööd teewad, sest egas muidu poleks Kolla 1927 a., peale selle, kui koguneeste esitajate arw maawolikogus kahekso pealt nelja peale oli langenud, oma waltisemise wiimastel päewadel määratud õpetajaist, umbes 60 õpetajat lahtiregistreerinud; lahtiregistreeritute seas oli ilmapaistwald hääd koolitegelasi kuid kuulusid pahempoolsetesse erakondadesse, kelle kaela kogud oma rünka kaotust weeretasid. Seal juures jäeti ametisse äärmiselt närtu õpetajaid, kuid need olid koguneeste armualused — kohapealsed kogude tegelased. Arwan, et kogud oma tegusid ja tegelasi ise tunnewad, sellepärast jätame nimed nimetamata, aga kui seda soowitakse, eks seda wõi siis teha.

Kui kogumehed selle kümneaastase määramise järele 1927 a., selle esmakordse lahtiregistreerimisega oma waltisemise wiimastel päewadel oleks wallawalitsustele tahtnud walimise õiguse kätteandmisega head mälestust endist järele jätta, siis oleks Kolla ometigi pidanud kõik määratud ja kohusetäitjad õpetajad wallandama, aga et seda ei tahtud, siis on kõigil selge, et selleks osaliseks lahti registreerimiseks kogumeestele antud truuduse wande murdmine põhjuseks wõis olla.

Selle kolme aasta joooksul, kus hariduse osakonna juhtimine J. Aljase käes oli, on wallad õpetajate walimise õigust wõis olla, isegi rohkem kasutada saanud, kui seda meie seadused ja määrused on wõimaldanud. Kuna meil õpetajate teenistuse seadus puudub, mis teenistuses tekkinud wõõratuses lahendaks, siis on üks osa wallaomawalitsusi loobunud õpetajate walimise õigusest ja lasknud maa koolivalitsust wabadele kohtadele õpetajaid määrata. Koolivalitsuse juhataja J. Aljase poolt kohtadele määratud õpetajad on peale endiste olnud õpetaja kutsega, eestkätt Läänemaa õpetajate seminari lõpetajad; kuna kutseliste seas on meesõpetajaid wähem, kui waja, siis on mõnel üksikul juhul registreeritud kohtadele kutseta meesõpetajaid, kelle arw igal juhul kogu kolme aasta kestusel üle witte ei ole olnud.

Küsimused, nagu oleks J. Aljase poolt walla walimise õigusi kärbitud ja ametisse määratud isikuid, kes ARW. Koonduse silma ees armu on leidnud, on peasi pärunnate jaburdamine.

Endise hariduse osakonna juhataja J. Aljase poolt määratud õpetajaist on mitmed kogu- ja sotsmeeste nimekamaid tegelasi kohtadel, kus on neid sellepärast wiimase poolt kohtadelt wabastatud? Ja kui mõni õpetajate seast heatahtlikult suhtub ARW. Koonduse politikale, tulewad need siis kiwidega surnuks lüüa? Wõi arwawad kogud-sotsid, et õpetajad ainult nende ilmawaadet peawad omaks wõtma? Ja tegelikult see praegu ka nii näibki, et seda masslilist wallandamist, missugust isegi hariduse-sotsiaalministeeriumi koolivalitsus kuuldawasti poleks julenud ette wõtta, selleks tehtigi, et õpetajatele oma wõimu ulatust ja suurust esimestel walitsemise päewadel näidata, et siis seda kergem oleks neile oma usutunnistust peale suruda.

Senini jättis haridusministeeriumi poolt 8. sept. 1920 a. awaldatud õpetajate registreerimise määrus kohusetäitjate õpetajate suhtes maakoolivalitsuse juhatajale wabad käed: ei teinud wald õpetaja k. t. kohta t. suunis mingisugust ettepanekut, wõis koolivalitsuse juhataja k. t. õp. edasiregistreerida, ehk wabastada. Tahtis wald õp. walimist ettewõtta, teatas ta sellest hariduse osakonnale, kes kohusetäitja õp. kohalt lahti registreeris.

Et asjatut ärewust õpetajate seas ära hoida ja ilmaaegset tööd mitte teha, registreeris end. os. juhataja J. Aljas k. t. õpetajad järgmise aasta peale edasi seal, kus teada oli, et wald walimisi ette wõtta ei tahtnud.

Sots Tõnaw tarwitas aga teist wõimalust ja registreeris kõik kohusetäitjad õpetajad ühe ropsuga lahti.

Kuna nende seas oli õpetajaid, kes oma kooli- ja seltskondlise tööga rahwa luguvidamist ära on teeninud, siis tuleb noore os. juhat. Tõnawa tegewuse üle tõsiselt kahjatseda.

Nüüd on need 83 kutseta õpetajat-tööneest liikuma pandud, kuna praegused määrused ja k. a. awaldatud hariduse-sotsiaal ministeeriumi ringkiri ometigi wõimaluse andis neil edasi töötada.

Riigikogu poolt wastuwõetud aw. algkoolide seaduse muutmise seadus kõiki kaewamal nega kohtadel olnud kutseta õpetajaid ei rahulda. Nuss inimesi on ootamatult perekondadega tänawale paiskud ja neil on raske nii pea uut elukutset leida. Arwan, et noore Tõnawa tegewus küllalt põhjust annab h.-s.-ministeeriumile uue õp. teenistuse seaduse ja õp. registreerimise seaduse wäljatöötamiseks, mis õpetajaskonda tulewikus kaitsuks osakonna juhatajate rahjademinust wääbeaks.

E. Soone.

Pühapäewal ei tohi teha heina.

Pikne põletas Kosel noormehe söeks.

Pühapäewal, 20. juulil läks Karwatagusel Kose wallas elutsew noormees Anatol T s c h i s c h i k o w heina tegema. Järsku tuli äikese hoog ja üks pikselöök tabas A. T., kes põles silmapilkselt söeks.

Heinakuhjad leekides.

Jõisaku wallas, Teremere külas põlesid heinamaal maha kuus heinakuhja.

Tuli sai alguse keskegi möödamineja poolt maha wisatud põlewast tikust.

Surm pole mitte „patu palk".

UUS TAARA USK EESTIS TEKKIMISEL. TÄHTSAMAD TALITUSED SÜNNIVAD URITULEGA.

Nüüd registreeriti Taara usu põhikiri, mille alusel elutsutakse Tarlade Koda, milline on kahtlemata organiks ja kõrgemaks wõimuks usu alal.

Taara usu aluseks on tõekspidamine, et kõik mida näeme elawat ja tegutsewat, sünnib kindlate seaduste järele. Taara usutunnistus poolhab positiiwset eluwaadet ja on wõtnud järgmise wäljendusworimi:

„Mina usun homsesse päewa. Mina usun, et homne päew on parem tänasest. Mina usun, et homme päew on parem tänasest siis, kui mina selleks kaasa aitan. Taara awitab!"

Jumalaks on Taara. Seda jumalat pole waja ka alati astuda. Et inimese hingeelule leida rahuldust, selleks on mõeldud usuliste toimingute wormid ehk riitused. Tähtsam toimetus on uritali. Seda tehakse abiellumisel, matusel jne. Uue usu järele ei ole surm mitte „patu palk", waid ainult üleminek aste uude ellu.

Oma usku wastuwõetud liikmetele annawad Taara usulised hõbedase märgi ühel tunduniseks ja põhitlemise kirja ligi.

Kas uus usk meil üldse laiemates hulkades poolehoiu osaliseks saab, on õige küsitaw, sest kõiges selles wärgis tundub õige palju jaburdust.

Omad witsad pekfawad!

Kogud hädas oma parteikaaslaste pattude lahendamisega.

Wiis eelmises „Maalehe" numbris judeliseme tähelepanu asjaolule, et maawalitsused liig wiisa esitawad oma eelarweb. Ust näis riikmatest suurpõllumeeskeologusid, sest enamuses maawalitsustes on jäme eis nende wiis ja nende häälekandja ajas sõõ selles ajas eelmiste maawalitsuste kaela.

Neile patud need on, selleks üks näide: Möödunud Harju maawalikogu koosolekul teatas maawalitsuse esimees P. Männik (Koguleene), et maawalitsusele teewad raskusi wõlad, mis eelmised maawalitsused maksmata jätnud.

Kui hakati selgitama, millised on need wõlad, selgus, et ajal kui maawalitsust waimkele juhtis suurkogude sellaegne liider Birkenberg, telliti Saku majapidamiskoolile põllutööriistu, laastwoetist jne. Nagu kokkuwõtmud wahepeal selgitama, leiti maks tellitud kaupa Birkenbergi enda talust, mille pärast Birkenbergil tuli 8 kuud kinnitistuba.

Tellitud kaup wõeti maawalitsuse kellekohastel otsustel. Loomulikult ei saanud järgmised maawalitsused neid wõlgu tunnistada, alles praegusel maawalitsuse esimehel näib soow olewat, neid summe tasuma hakata.

Kogu sellest loost näeme, et koer on maetud kogulaste endi tallu, aga mitte mujale.

Emajõe weeseis harukordselt madal.

Wiimasel päewadel on weeseis Emajõe³ harukordselt kahanenud. Kewadisest weeseisu kõrgusest arwates on weepind alanenud ligi 130 sentimeetrit.

Seesuguse madala weeseisu tõttu seisab mõnda aega juba ka laewade liikumine Wäike-Emajõel, Tartu ja Wõrtsjärwe wahel.

Leedu põlluteadlased Eestis.

Ekskursante 30 isikut.

Neil päewil sõitsid meile üle Leedust 30 agronoomi, kes tutwunewad meie põllumajanduse aladega. Külalised wäatawad Tartut, Ülikooli katsejaama, Wahi põllutöö- ja aiatöökooli. Peatused on weel Jõgewal ja Tapal, kus waadatakse ekspordiapandja.

Põder turbarabas 2000 aastat.

Haruldane leid Arukülas.

Aruküla riigi turbarabast leiti haruldaselt suur põdra luukere, milline oli alalhoidunud wäga hästi. Sarwede wahe on terwelt 2 meetrit. Luukere wanadust arwestatakse ligikaudselt 2000 aasta peale.

Piibutubakaid!
Gold Flower 50 gr.—Kr. 1.—
ilusais lamedais plekk-karpides!
Kuldpiip 50 gr. — Kr. 0.80
Tähelepanu!
Meie vabrikus puhastatakse tubakat pneumaatilisel viisil tolmust ja teistest kahjulikkudest lisanditest.
A.-S. „Laferme"

Vilja sissevool ei lôpe.

Tallinna sadamas sees terwe rida wiljalaewu.

KAS VILJA SISSEVEOST JUBA UPUTUS?

Ühenduses terawilja kaitseseaduse teostamisega on wiljakaupmehed, suurweskite omanikud ja importöörid agaralt kogu aeg wedanud sisse odawat wälismaa wilja.

Tallinna sadama tegewus, mis suwel muidu päris waikne, on tänawu üsna tegewusrikas. Wiljalaewu on sees igapäew paar tükki, mis täidawad ärimeeste salwesid wälismaa kaubaga.

Teisipäewal oli sadamas sees terwelt neli laewa, mis

olid toonud laadungina kaasa terawilja ja jahu.

Laewad on peamiselt tulnud Saksast — Hamburgist ja Lübeckist wilja koormatega.

Nagu kuulda, olewat käesolewa poolaasta jooksul terawilja juba nõnda palju sisse weetud, et see suudaks katta omatarwituste normi.

Kui suur on tegevus mesilastarus.

Raadio-mikrofon mesilaskorvis.

Nagu kõneleb üks teade New-Yorgist, on Ühendriikide põllumajandusministeeriumis wälja töötatud seadeldis, et kindlaks teha mesilaste arwu, kes lennanud mesilaskorwi, raadioaparaatide abil. Korwi sissekäigu juure asetatakse wäike mikrofon. Sisse- ja wäljalendawad mesilased puudutawad seda mikrofoni; selle läbi kutsutakse esile wäike wool, mis kõwendatakse ja mis paneb tegewusse erilise registreerimise wahendi.

Hirmsa tormi häwitustöö Jaapanis.

Ligi 2400 inimest surma saanud.

Tokio, 22. juulil. Korea taifuni ohwrite arw on ametlikkude teadete järele — 393 surnut, 1493 kadunuksjäänut, keda surnuteks loetakse, ja 205 haawatut. 8475 maja on häwinenud.

Kiushiu (Jaapanis) taifuni ohwrite arw on 82 surnut, 75 kadunuksjäänut, 425 haawatut. 16.890 maja on häwinenud, 20.786 wigastatud. 1803 paati on kadunud.

Sood wiljakandwateks nurmedeks.

PÕLLUPIDAJATELE MAAPARANDUSEKS TOETUST 40.000 KROONI.

Suuremad maaparanduse tööd üle maa teoksil.

Eriti soodsa ilmastiku tõttu arendab põllutööministeerium praegu üle riigi maaparanduse tööd laiemas ulatuses. Neil päewil kinnitas põllutööminister Kerem maaparanduse tööde kawa, mille järele suuremate metsamaa-alade kuiwatustööd ning jõgede süwendus- ja õgwendustööd üle maa teostatakse riigi arwel. Eramajapidajatele määrati maaparanduse tööde ostarbel toetusi, peale selle weel 40.000 krooni. Wastawalt põllutööministri poolt kinnitatud kawale

teostatakse kuiwatus- ja õgwendustööd riigi arwel Harjumaal

Kalmu-Kaudojal, Kehra-Kroolsojal, Koikamäe-Maapaju magistraalil, Anija metskonnas; Rehatus, Saha-Lagedi magistr. kanaali kaewamine. Samuti wiiakse läbi riigiarwel asunduse otstarbel Peningi wallas, Pikawere Suursoo peakraawi kaewamine. Pea- ja harukraawide kaewamiseks määrati toetusi Kloostri walla Risti-Pae-Hattu ja Triigi walla Ojasoo-Uuejõe weeühingutele, Anija walla asunikkudele end. maaparanduse tööde korrasseadmiseks Riisipere, Maasiku, Anija, Raiküla ja Järwalandi weeühingutele.

Läänemaal korraldatakse riigiarwel

Paadrema jõe alamjooksu süwendus-õgwendustööd ja Hiiu Suuremõisa jõe kaewamisi. Toetusi määrati Oru walla Soolo weeühingule.

Wirumaal korraldatakse riigi arwel

Kohtla-Roodu jõe alumise osa tööd Püssi ja Ereda asunduste wahelises osas, Kunda jõe ülem osa süwendus-õgwendustööd Mihola ja Tammiku külades ning Roela ja Rägawere walla piirides, Orjewka jõe ning Peensuu ja Loisma soo peakraawide kaewamistööd maakorralduse huwides Narwa wallas, Odressaare-Tõrwala mag. kraawide kaewamised Loisma (Koikino) soos Narwa wallas. Toetusi määrati maapidajatele Lomi peakraawi kaewamiseks Narwa wallas, Püssi wallas Püssi ehituskruntide pidajatele ning Haljala wallas Welisi peakraawide kaewamiseks. Kullaküla-Hanniku, Kalistwera-Waikowi maapidajatele, Narwa wallas ja Wiru-Waiwara Sooküla peakraawide kaewamised wiiakse täide riigi arwel.

Järwamaal korraldatakse

riigi arwel Päinurme jõe ja Silmsisoo magistraali kaewamistööd Silmsi ja Wõllaste soode asundamise otstarbel, Piometsa ja Salsasoo peakraawide kaewamistööd tagawara heinamaade asundamise huwides.

Tartumaal määrati toetust

põllupidajatele kraawide kaewamiseks Paadjärwe, Woldi-Koogi, Wäänoja, Ülpe, Saluküla, Pirusi, Redu-Toolamaa, Kirjasoo ja Ahja weeühingule.

Wiljandimaal wiiakse läbi

riigiarwel Pikasilla-Rebassaare, Kaubiaru-Eestnurme ja Rebaseküla magistraali kaewamised Saosaare ja Wõisiku wallas Pikasilla soo ning Kaubiaru uudismaa asundamise otstarbel ja Wana Tännasilma Rebaste küla maade korraldamise otstarbel.

Pärnumaal teostatakse

riigi kulul Kõnnu metskonna esialgne kuiwatuskawa Sanga-Tootsi jõe ülemosas ja Audru riigimõisa mereäärse heinamaa kuiwendus lahe peakraawi kaewamise näol; samuti wiiakse riigi kulul osaliselt täide Orajõe-Piiriküla asundusmaade peakraawide kaewamised. Toetusi määrati Tali wallas Tuuliku weeühingule pea- ja harukraawide kaewamiseks. Ühtlasi arendatakse ka Häädemeeste-Maasika-Kannametsa mag. kaewamisi.

Saaremaal teostatakse

Karuaru-Halska ja Haeska-Piilaosa ning Kahnaküla-Kuruaru peakraawide kaewamistööd, Kuruaru soo planeerimise ja asundamise huwides Kogula walla piires.

Wald teeb koolimaja ehitamiseks eralaenu.

Raskused Iru koolimaja ehitamisel.

Rehatu wallas on praegu käsil Irus uue koolimaja ehitamine, milliste töö läbiwiimiseks wallawalitsus riiklist laenu palus 15.000 krooni suuruses. Kuna aga wallale laenu ainult 700 krooni määrati, ähwardab koolimaja ehitamiseks samasugune seisak tulla, nagu kurikuulsa Rehatu rahwamaja ehitamisel, mispärast wallawolikogu wiimase koosoleku päewakorda oli wõetud ka seisukoha wõtmine ehituslaenu asjas.

Peale asjaoludega tutwunemist otsustas wallawolikogu Rehatu uue koolimaja ehitamiseks eratee! kas seltsidelt, pankadelt ehk eraisikutelt laenu teha 8000 krooni suuruses ja selle laenu pealt maksta kuni 10 prots. aastas. Wallawolikogule anti wolitus laenutegemisel wõlakirja wõi wekslcid wälja anda.

„Armastuse narrid".

Võitluse möll joovastas minugi. See oli esimene lahing, millest osa võtsin. Südaööl, tulevalgel, ümbritsetud võõraste häälte metsikust lärmist, võõrastest kirgedest.

Minagi uimastusin. Olin esimeste hulgas sisselöödud väravast veskiõue tungima. Seal võtsid meid vastu veskikojast uued püssipaugud. Kitsikuses elanikud kaitsesid endid meeleheitlikult. Aga kaitsmine ei kestnud kaua. Paar julget poissi ronisid veskikoja katusele ja hakkasid sealt tulistama kaitsjaid. Korraga langes põlev majakatus sisse ja mattis tagasitõrjutud kaitsjad enese alla. Kes ja kui palju neid oli, ei ole ma iial teada saanud. Nende surmakisa lämbus peagi tules ja suitsus. Veski sisemus muutus nüüd järsku kohutavalt valgeks ning leegid lõid kõigist akendest välja. Tontlikul valgustusel kerkis nüüd tulemüüri kõrgetel astmetel veski sisemusest esile valge naisekuju. Ta võis end kinni hoida vaid ühe käega, sest teisega surus ta imiklast rinnale. Ta oli tore naine; tema vallapääsnud mustad juuksed lehvisid metsikult valgete õlgade ümber. Kui ta üles tulemüüri äärele oli jõudnud, kummardus ta üle serva ja vaatas segaste pilkudega alla meile ja loitvale tulemerele.

„Sellele naisele tuleb appi minna!" hüüdsin ma Trivulziole. „Iga hinna eest!"

„Hea küll, ma aitan teda," ütles mees ja ronis üles tulemüürile; aga naise juure jõudnud, haaras ta tal käsivarrest kinni ja tõukas ta mässavasse lõõma.

Kuid naine ei kukkunud tulle, vaid jäi rõivipidi ühe raudhaagi külge rippuma.

Nägin teda seal õhus kõlkuvat, laps ikka veel tugevasti kaisus, kuni leegid jõudsid temani ja kukutasid ta lõõmavasse merre; ja ma pidin pealt kuulma tema verdtarretavat hädakisa, millesse segunes imiku vingumine.

Mida sureja sel hetkel tundis, seda õudusvärinat tunnen sellest ajast alati ja tunnen seda koguni oma surmatunnini.

Teisel päeval, pestes ühes allikas näolt eilset tahma, ehmusin iseenda ees. Pool pead ja habet olid hallikš läinud. Olin äkki hallikš läinud eilse öö õudusest.

Veski oli niivõrd põiki mäekurusse ehitatud, et kattis nii hästi jõge kui ka maanteed. Jõeke jooksis rataste alt läbi, tee viis läbi veski väravate.

Veski väravad aga olid lukus.

Akendest lehvis väga väljakutsuvalt pikk, maani ulatav kolmevärviline lipp.

„Kapitano," ütles mulle siis Trivulzio, „sattusime siin räbalasse ummikusse. See on Rampognoso veski. Arvestasin sellega, kui kindla korteriga, kus võiksime välja puhata. Vana mölder oli meie ustavamaid mehi ja nüüd võtab ta meid vastu revolutsioonilise lipuga. Tõenäiliselt on siin süüdi noor naine, kelle vanamehe poeg Romagnast majja tõi. Need naisesunnikud on alati ülivaimustuses ja kõige itaaliameelsemad. Siin peame nüüd kas ümber pöörduma või veski rünnakuga ära võtma."

„Lollus," vastasin Trivulziole, „tühine veski! Sellega saame valmis. Mölder pistis kolmevärvilise lipu muidugi sellepärast välja, et luges ajalehest, et see nüüd moes on; laseme talle lihtsalt ütelda, et ta kolmevärvilise maha võtaks ja väravad avaks; küllap ta siis mõistlikuks muutub. Mine ja nõua talt seda."

Trivulziol oli liig palju mõistust, et seda käsku täita; ta otsis selle asemel rühmast välja ühe noore poisi ja saatis ta veskisse teatega, vend Trivulzio laseb tervitada meister Rampognosot ja küsida, kas ta ei lubaks veskile jahvatamiseks tuua ühe koti maisi?

Seniks jäime mäekurusse seisma ja ootasime teate tagajärgi.

Massiivne veskihoone seisis umbes viiesaja sammu kaugusel meie ees. Müra tõttu me ei kuulnud kõnelust Rampognoso elanikkude ja meie saadiku vahel; ometi nägin selgesti, kuidas ühest veski aknast äkki välja sirutasid valge käsi ja valge käsivars ja meie parlamentärile potitäie keeva vett kaela valasid.

Saadik jooksis möirates tagasi ja näitas meile vastusena põletishaavu paljal käsivarrel ja paljatel õlgadel.

Ajakirjandusest.

Kas sihilikkus wõi poliitiline pimestus?

Teise silmas otsib pinda, aga om al ei näe palki.

Suurpõllumeeste ja sotsialistide häälekandjad ühise puna-rohelise frondina on sihilikult oma kirjeldustes püüdnud warju heita eelmise Harju maawalitsuse ja tema esimehe R. Kurise, kui asunikkude, migirentnikkude ja wäikepõllupidajate tewiase tegewuse kohta.

Tuuakse kirjeldusi mingist lubamata autosõitude nimestikust „teedekapitali autoga" 1330 kr. peale — ja antakse ridade wahelt mõista, et need olewat endise m.-w. esimehe sõidud Waialemma (R. Kuris'e asundustalu asukoht). Endine maawalitsuse esimees, praegune maawolikogu esimees ja kauaaegne maawolikogu liige R. Kuris pööras kirjalikult praeguse maawalitsuse poole, paludes omale wäljaanda kõneldud sõitude nimestikust täpsat ärakirja, et olukorda selgust tuua. Sellele saadus wastus Harju maawalitsuselt kogulase P. Männiku ja sotsi Leitorpi allkirjadega 14. juulist s. a. nr. 66 all, milles teatatakse, et maawalitsus ei leia wõimalikku ega tarwilikku olewat ärakirja wälja anda.

Põhimõte labane ja selge: musta wastaserakondlast ajalehis, aga ära anna temale wõimalust end kaitsta. Samal ajal aga „teedekapitali auto" wurab maawalitsuse esimehe P. Männikuga küll Keila laulupeole, küll majale, kus teede tegemisega midagit ühist ei ole. Samuti kõnelewad Saku elanikud, kus maawalitsuse esimehe P. Männiku suwituskorter (ega põllumeeste kogumeestel oma talu tarwitse olla!), et nii nimetatud „teedekapitali autod" wäga sagedasti seal peatuwat.

Teiseks on ettetoodud, nagu R. Kuris olewat maawalitsuse esimehena seaduse-wastaselt 2 kuu palga wõtnud maawalitsuse kassast, kuna aga praegune maawalitsus oma ametlikes ettekandes maawolikogule teist kõneleb. R. Kuris'e poolt suurpõllumeeste kogude ja kiidpehmete kätega sotside lehtedele trükiseaduse alusel mitmes diendusés teatab tema lühidalt järgmist:

1. Praeguse maawalitsuse seletuskirja järgi eelarwe kulude osa surre on „tahele eelmise maawalitsuse liikmele — R. Kurisele ja M. Kruusimäele 16. jaan. 1918 a. otsuse (protok. nr. 1, p. XVII) põhjal makstud 2 kuu palk."

2. Mina olen Harju maawalitsuse autot kasutanud seaduslikul alusel. 1330 krooni ei ole tasutud mitte ainult minu sõitude, waid terwe maawalitsuse mitme aasta sõitude eest.

3. Mina ei ole waielnud selle wastu, et eeltähendatud maawoliniku Gefria poolt maawolikogus puudutatud asjad järgmise maawolikogu päewakorda wõetaks, kuna minu südametunnistus nendes asjus täiesti puhas on, wastupidi Teie lehes tehtud oletustele.

Seda kuiwa ametlist diendust, mis trükiseadus wõimaldab wäga lühidalt teha, toob sotsialistide ajaleht wähemalt korralikult ära, kuid kogulaste häälekandja paneb muidugi saba juure, et ettetoodud maawolikogu otsus kõnelewat ikkagi midagi muud, kuigi oli diendusés äratoodud ainult täpne ärakiri praeguse maawalitsuse ettekandest.

Nagu sellest sotside ja kogulaste kolmukeerutusest paistab, et tahetakse, maksku mis maksab mustata ja olatu demagoogia ehk kohtlustuse abil end upikada liles ja teiste erakondade tegelasi tembeldada ...

Rohelise lipu järellained Tudulinnas.

„Wirulane" kirjutab:

„Läinud aastal, kui põllumeeste kogud agaralt üle riigi rohelise lipu õnnistamispidusid korraldasid, paksikes ka paari-kolmel Tudulinna kogumehel waga soow südame peal — saada kord „lipu alla".

Mõeldud — tehtud. Korraldati „suurpäew", kus oli küll jumalasõna ja pummelungi, tantsu ja muusikat. Õhtu oli lõbus, seda kiidawad kõik weel kaua tagantjärele.

Ainult üks kurb asjaolu selgus hiljem: pea lõppedes esitas kohaliku laulu-mängu seltsi orkestrijuht W. korraldajaile wäikese arwe — orkestri tasu saamiseks warem kokkulepitud summa suuruses. Kohalikkude kogumeeste nimeka... tuus pidi nüüd häbenedes silmad alla lööma — kassa oli tühi. Ei aidanud ka alla tingimine — muusikamehed olid omad kohuseb hoolikalt täitnud ja nõudsid kokkulepitud summ- wäljamaksmist.

Et raha ikkagi kusagilt saada ei olnud, jäägi seekord orkestrile palk maksmata. Anti lubadus tulewikus diendada. Orkestrijuht on seni oodanud, kuid asjata. Nüüd kawatseb ta pea korraldajailt kohtu teel nõudma hakata, sest kogumeeste kaukab näiwad wõlatasumise ... mabatahtlikul teel kinni olewat."

Kogu ilma

suuremad sündmused on Teil nagu peogli peal, kui loete

„MAALEHTE".

Hiina diplomaadid Tallinnas.

Hiina saadik Berliinis Tsiang Tsoping ja Hiina Berliini saatkonnanõunik Lone Ting wiibisid teisipäewal läbisõidul Tallinnas, kus nad tegid wisiidi wälisministrile ja tutwusid linnaga. Õhtul sõidawad Hiina külalised Tartu, kus nad soowiwad tutwuda ülikooliga ja mõne eeskujuliku asundustaluga Tartu ümbruses

Eestlane Stokholmis kolmas.

Stokholm, 21. juulil. Rahwuswahelised spordivõistlused jatkuwad. Kuulitõukes olid tagajärjed: Daranyi (Ungari) 14,99 m. Kolmandaks tuli Waldmann (Eesti) 13,62 m.

Head ja odavad paberossid

Niilus

20 tk. — 15 snt.

Tähelepanu!

Meie vabrikus puhastatakse tubakat pneumaatiliselt viisil toimuvat ja teistest kahjulikkudest lisandustest.

A.-S. „Laferme"

Direktor P. Leichmann 50-aastane.

Oma 50 aastast sünnipäewa pühitses eile 28. Pp. a.-s. „Laferme'i" asjaajaja direktor härra Paul Leichmann.

Härra Leichmann algas oma kaubanduslist tegewust Peterburgis tuntud süda suurfirma Paul Bödel'i juures õpilasena ja teenis selle firma juures 19 aastat prokuristina. Pärast rewolutsiooni, kus tema, nagu palju teisigi, kõik kaotas, sõitis

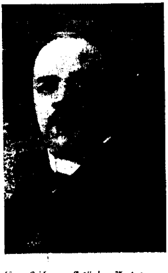

härra Leichmann Eesti ja pühendas oma wilunud tööjõu ja omad suured teadmised kaubanduse alal firmale a.-s. „Laferme", kus tema selle asutamisest peale töötab. Härra Leichmann, kes Peterburgis on sündinud ja sakfa Peetri-Kirikukooli Moskwas lõpetas, on niihästi Peterburgis kui ka siin sõiklde kolleegade ja kaasametnikkude suure lugupidamise ja poolehoidmise wõitnud. Soowime omalt poolt tublile töömehele tema aupäewal õnne.

Raadiojuhed ulatawad ümber maakera.

Aastal 1928 töötas lõsainus saatejaam Berliinis, 1928. a. on Saksamaal 28 pea-ja abjaama. Üldine saatewõime kilowattides tõusis 1929. a. 78,25 kilowattini.

Kui kaabeli juhed ühendada, siis wõiks nendega ümbritseda peaaegu kogu maakera.

Lipp Koeru malewkonnale.

Malewkond 5 aastat wana.

Möödunud pühapäewal elas Koeru alewik suurema pidupäewa. Kohalik kaitseliidu malewkond pühitses oma 5-aastast sünnipäewa. Aastapäewa puhul annetati malewkonnale kohakaitse jaoskonna poolt uus lipp, mis pidulikult sisse õnnistati.

Pidupäew algas hommikul jumalateenistusega. Jutlustas peale kohaliku õpetaja weel Simuna õpetaja Mägis.

Peale kirikuteenistust oli paraad Arukülas rahwaaias, mille wastu wõttis kolonel Junker kaitseministeeriumist. Sellele järgnes lipu õnnistamine ja malewkonna wannutamine. Õhtul oli pidu rahwaaias.

Soomes kihutustöö usu ja moraali wastu.

Helsingi, 22. juulil. Haridusministeerium on saatnud koolivalitsustele ja kirikukudele wõimudele ringkirja, milles seletatakse: Ministeeriumil on teateid, et mõnedes kohtades wiimasel ajal tehakse laste ja noorsoo keskel julunud kihutustööd, peaasjalikult usu ja moraali wastu. Haridusministeerium juhib sellele kõigi oma alla kuuluwate ametiasutuste tähelepanu, neile ülesandeks tehes, selle takistamiseks wiibimata samme astuda.

Saksamaa läheneb diktatuurile.

Saksa riigipäewa esimehe Löbe seletus.

London, 21. juulil. Parlamentidewahelise ühingu koosolekul seletas Saksa riigipäewa esimees Löbe järgmist: Tuleb tunnistada, et Saksamaa on teel diktatuuri poole. Saksamaa kriis ei ole mitte kohalik wõi rahwuslik kriis, waid on rahwuswahelise parlamentarismi kriisi osanähtus. Samasugust kriisi wõime peale Saksamaa näha Poolas, Rootsis, Soomes ja Inglismaal. Tema põhjust tuleb sellest otsida, et riiklikud ülesanded on kaswanud, walitsemisest osawõtjad ringkonnad on laienenud, parlamentaarne tehnika ise aga on wananenud. Löbe arwates ei seisa pääsmine mitte diktatuuris, waid ...

„Eh bien!"[1]) ütlesin ma väepealiku rahuga, „kui mõlder ei taha avada väravat, avame ise selle."

Nende sõnade juures, et osutada väejuhataja rahu, tõmbasin mõõga, andsin trompetipuhujale käsu, signaalida rünnakut ja asusin ise julgesti oma rühma ette, minnes vaenulise veski suunas.

Kui olime veskile umbes viiskümmend sammu lähenenud, kõlas aknast kaks pauku; üks lask tabas märki. Haavata sai toosama noor poiss, keda veskilased varem juba olid kõrvetanud. Kuul lendas tal reiest läbi ja poiss kukkus ülekaela.

Nende kahe paugu järele pistis minu rühm nõnda plagama, et jäin haavatuga üsna üksinda. Pidin poisi turjale tõstma ja teistele järgi kõmpima. Ja mehed ei jäänud enne seisma, kui tolle väljaulatuva kalju juures, mille taga nad varjatud olid veskist lendavate kuulide eest.

Sel hetkel igatahes veskist meie peale enam ei lastud.

„Noh, küll olete mul aga kenad kangelased!" kiitsin ma neid. „Nüüd on mul juba kahju, et kohe ei talitanud Trivulzio nõuande järgi ega pöördunud veski juurest tagasi laiemale teele."

„Aga nüüd ei keera me enam ümber!" lausus Trivulzio süngesti.

„Ei, muidugi mitte, kapitano!" kinnitas keegi röövli välimusega, silmist saati habemik mees, lüües püssipäraga vastu maad.

„Nüüd on juba verd voolanud ja veri nõuab verd!"

„Aga mis siis sünnib, kui siia jääme?"

„Ootame ööd, küllap siis juba näete, mis sünnib."

Selle järele astus iga mees veres aeleva haavatu juure, kastis esimese sõrme voolavasse verre ja märkis end sellega neljast kohast: otsmikul, mõlemal käsivarrel ja rinnal, nagu harilikult lüüakse risti.

Kaheksa meest aga lahkusid teistest ja kadusid sõnalausumata metsa.

[1]) Hea küll!

Teised jäid hilja ööni minu juure ja veetsid aega tummas mõtiskluses.

Tund enne keskööd nägime mägestikuteel, veski kohal kolme tuld loitma löövat.

„Seal nad ongi!" sosistas Trivulzio mulle kõrvu.

Ja siis mõne minuti järele näis nagu oleksid pikasabalised põlevad meteorid ülalt alla lennanud.

„Need olid vaigulised oksad, mida meie mehed ülalt kaljuseinalt virutasid alla veskile."

Trivulzio seletas mulle, kuidas seda tehti.

Mehed paenutavad nõtkuva noore puu maha ja seovad selle vaia külge; seovad siis puulatva puntra küpressioksi, paigutades puntra keskele kivi, et sellele raskust anda; süütavad siis okatekoo põlema. Niipea kui tuli on vaianööri läbi põletanud, pääseb allapaenutatud puu vabaks ja paiskab õhkusööstava ladvaga põleva küpressipuntra kaugele eemale. Leegitsevad kood langevad alla piiratavale veskile.

See oli tore ja erutav vaatepilt; omapärane uus piiramisemeetod. Uus võib olla sellepärast, et see juba nii vana on. See on pärit hetruuride sõjapidamisest.

Põlevad raketid langesid otse veskile ja puistasid sädemeid ümberringi, kuhu kukkusid. Kohati oli põõsastik juba nendest sädemetest süütunud ja heitis teravat valgust veski müüridele.

Seal tabas üks hästisihitud pundar veski katust. Minuti pärast seisis katus leekides.

Ja nüüd tormasime antud käskluse peale endi pelgupaikadest välja ja hakkasime tulistama veski aknaid.

Neist aga ei lastud enam meile vastu. Rünnak oli kerge asi. Veski elanikud olid ametis kustutusega ja seekord pääsesime terve nahaga väravani.

Varem mahalastud puutüvi, mida kümme meest kandsid, oli meil rammiks, millega siise lõime väravad.

Metsiku kisaga tormasid minu mehed hoovi.

Hasartmängud, õnnemängud on inimeste hulgas walitsenud juba wanast ajast saadik ja on seda ka tulewikus. Ajaloost loeme, et wanad germaanlased olid kanged õnnemängijad, kes hasarti minnes mängisid maha oma waranduse, siis oma naised ja lapsed ja lõpuks iseendagi wabaduse.

Hasartmängus rajaneb iga loomus w õ i d u p e a l e. Selge on aga, et wõib lühikese ajaga, ilma mingi suurema waewata wõita suuri summasid. Paljud usuwad, et wõib kaardimängus leida mingisuguse süsteemi, mille järele mängides wõib alati wõita, kuid tegelikult ei ole kõik süsteemid end õigustanud. „Kaart on paber", ütlewad kaardimängijad. „Õnn on pime". Hasartmängud on niisugused, kus ei maksa kõik süsteemid, kõik kawalused, waid kus walitseb ainult juhus.

Eestis on raha peale kaardimäng ja ka muud õnnemängud keelatud, samuti olid need keelatud ka wanasti. Kuid mängiti ennem ja mängitakse ka nüüd, mängitakse salaja, iseäranis klubides peamiselt.

Meil ei ole nii suuri mängijaid ega mängukluhisid kui wälismaades. Prantsusmaal suwituskohtades, suurlinnades, klubides, Monte-Karlos jne. Kuid on meilgi mängijaid, kellest räägitakse weel aastakümneid tagant järele.

Wene klubides ja wene ringkondades oli kaardimäng raha peale iseäranis arenenud. Eesti wabariigi algul töötas Wene klubi weel õige suuresti Mundi tänawal, hiljem Uuel tänawal. Igal õhtul oli mängu läbikäik miljoneid. Seal oli üks tuntuimaid mängijatest endine pristaw „pan" H w o l j a n s k i. Tema mängis kindla süsteemiga. Mängiti „makaod". Harilikult hakkas H. pidama siis „waba panka" ehk „wastust". See on: tema wõttis wastu niipalju, kui raha lauale peale pandi. Oli lööklisid, kus korraga oli laual mitukümmend tuhat senti. Tema ootas tükk aega, kas ehk keegi weel riskeerib panna raha lauale, suitsetas aeglaselt paberossi, jagas pikkamisi kaarte ja kui wõitis esimese löögi, sai kõik lauapeal olewa raha omale, siis wiskas kaardid ära, korjas raha kokku ja ütles „tänan wäga! nägemiseni!" Kui ta aga juhtus esimese kaardi kaotama ja pidi maksma kogu wäljapandud rahale teist niipalju juure, siis andis ta edasi ja wahel oli juhtumisi, et

kaotas kolm- neli kaarti järgimööda, siis mängijad rõõmustasid, et „pan" jagab raha.

„Pan" maksis külmawereliselt, ainult iga äraantud kaardi järele pühkis ta ikka rohkem ja rohkem higitilke otsaeeselt. Terwe mängijaskond oli tema wastu, kõik ootasid seda aega, kui „pan" „annab ära", siis riskeeriti kõige rahaga, mis kellegil oli. Kuid õnn on pime. Kolme-nelja äraandmise järele tuli pööre ja pan lõi 3—4 kaarti järgimööda ja siis oli ta alati wõidus. Mängijad on lollid, kui neid lüüakse, siis panewad nad järgmise kaardi peale poole rohkem, wõidukorral riskeeriwad aga järgmisel korral palju wähem, ehk sama palju, kui eelmisel korral. „Pan" H. oli üldsummas alati suures wõidus, ta oli majaomanik, mille wist omandaski wõidetud rahaga. 1921. aastal ta müüs oma maja ja rändas rikka mehena Poolasse, kust oli pärit.

Wäga suur hasartmängija oli kohtu-uurija T., kuid tema püüd oli kõiki mängijaid tühjaks mängida, tagajärjeks oli, et ta ise oli alati tühi. Kord ta mängis maha 400.000 senti klubis Uuel tänawal, mille pärast hiljem kohtu alla sattus ja millest tuli jant Scheeliga, welewandeid ja terwe seeria kuritegusid. Sel korral oli tal ka õnne, wõitis korraks tagasi kogu oma kaotuse, kuid ta tahtis sellele lisaks ka wõita — mängis edasi ja senikaua, kui ei olnud enam sentigi taskus.

Tema kaotusest wõitis endine Wene ohwitser R. suuremaid summi, nii et wõis teha reisu wälismaale ja elada muretult pikemat aega.

Kange hasartmängija oli praegune seebiwabrikant R. Kord ta wõitis ü h e r i n g i g a ü l e 700.000 s e n d i. Mees luges raha üle, seadis raha korralikkudesse pakkidesse, pistis tasku ja kawatses ära minna. Tõusiski juba üles, et minna, kuid keegi juhtus ütlema, „katsu siin weel." R. istuski teise koha peale, et weel „õnne katsuda". Weerand tundi hiljem ta tõusis üles, k u i d t a l e i o l n u d s i i s e n a m p e n n i g i t a s k u s, peale wõidu oli maha mänginud ka oma raha, pidi laenama woorimehe raha, et koju sõita.

Hasart rahade ja kaartide keerises.

Kuidas kaotati ühe õhtuga 3 milj. senti.

Pan Hwoljanski — müstilisem mees meie kaardimängijate peres.

Kaardikurat ka naisi wallutanud.

Kord Wene klubis, Mundi tänawal, 1918. a. keegi pidas panka. Oli suur pank, selle aja kohta 10—12.000 marka. Samal momendil tuli mängutuppa kindluse ehituse walitsuse endine asjaajaja polkownik S. Ta ostis panga ära. See on: maksis pangapidajale pangas olewa summa, see loobus edasi mängimast ja polkownik pidas panka edasi. Tal oli õnne, ta lõi weel kaks kaarti, pangas oli nüüd juba üle 40.000 marga. Küllalt juba suur summa wõiduks, kuid tema tahtis weel wõita, mängis edasi — kaotas kogu wõidu ja kõik oma raha, läks siis kõrwale tuppa ning laskis omale kuuli pähe.

Naismängijatest oli suur hasartmängija proua A. Tema mängis mitmes rändawas mängupõrgus ja tal oli õnne: T u l i a j a j ä r k, k u s t a l g a l õ h t u l w õ i t i s m i t u k ü m m e n d t u h a t. Kogusummas olnud tal wõitu üle miljon marga. Ta kawatsenud osta maja, kaubelnud omale autot, kuid wahepeal, kui need kaubad weel polnud kindlad, mängis edasi. Õnn pööras temale selja. Mis poole aastaga wõidetud, selle kaotas ta kahe nädala jooksul wiimase pennini. Nüüd ei pidanud ta närwid enam wastu — ta wõttis ise omal elu. Noor, kena proua langes mängukire ohwriks.

Wäga rohkesti, õigem kõik juudid, kes kaarte mängiwad, on suured hasartmängijad. Juut riskeerib alati ja wäga sagedasti nad wõidawad, kuid sama sagedasti ka kaotawad. Kellassepp B. tuli mängima wahest ilma rahata, laenas kellegilt 100 senti ehk kombineeris kuidagi ja oli juhuseid, kus ta ära läks kümned ja sajad tuhanded taskus. Kuid rikkaks ta ei saanud. Kergelt saadud raha läheb ka kergelt. Suurem hulk wõitjatest läks ja pummeldas raha maha, elati üks „Itaalia öö" ja hommikul oldi jälle ilma rahata.

Suur mängija oli tubakawabrikant K. Kord ta sattus mängima tuntud kaardimängijate S. ja K-ga.

Tubakawabrikant kaotas ja jäi lõpuks wõlgu S-le 2 miljoni ja K-le 1 miljon senti.

Kuid nagu kuulda, on see wõlg wõlaks jäänudki. M e i e a j a l e t p e e t a k a a r d i m ä n g u w õ l g a s i d e n a m a u w õ l g a d e k s. Neid tasutakse ainult mängu juures.

Praegu on kaardimäng suuremal wiisil Tallinnast kadunud. Jaanuarikuine ülestõus ja sellele järgnenud wäljasaatmised on kaardiklubid laiali ajanud. Rändawad mängupõrgud on oma olemise lõpetanud ja uusi pole weel suudetud asutada. Isegi „naiste põrgu", mis waremalt kindlasti töötas igal ööse!, julgeb tegutseda ainult kord ehk kaks nädalas ja öö asemel mängitakse nüüd päewal. Algus hommikul ja lõpp õhtul.

Conan Doyle,

Sherlock Holmesi looja, suri Londonis 71 aasta wanaduses.

Sööge ainult rukkileiba!

Terwisele ja rahakotile on see kasulik.

Meil tarwitatakse wäga palju nisu. Iga aasta weetakse seda miljonite eest sisse ja walge leib, sai, on tunginud igasse maija, ainult selle wahega, kus tarwitatakse seda rohkemal, kus wähemal määdul. Arwatakse, et sai on toitwam.

Kuid nagu näitawad uurimised, on rukis nisust wäga palju üle. Temas on wäga palju kõrgewäärtuslikku, kergestiseeditawat munawalget. Peale selle on rukkil maitseainete kui ka hammaste kaswamises tähtsate fluorühenduste koosseis palju parem kui on seda nisul. Wiimast ei tohi meie mitte tähelepanemata jätta. Meie teised toiduained sisaldawad liig wähe neid fluorühendusi. Peaasjalikult sisaldawad neid ainult rukis ja oder. Fluorühendusi on weres ainult jäljed, kondinahas ja kontides 0,05% ja hammastes 0,1%. Nõnda on siis hambad need, mis wajawad tingimata rukkileiba. Kui inimesed rohkem rukkileiwa tarwitamise juure tagasi pöörawad, siis kaob kahtlemata wäga palju hambahaigusi. Eriti soowitaw on aga rukkileib lastele. Nende juures on näidanud rukkileiwa tarwitamine alati häid tagajärgi. Kes tahab, et tema hambad oleksid terwad, peab sööma tingimata rukkileiba. Mida karmim on rukkileib, seda suurem on tema paremus. Karmima rukkileiwa paremus on weel see, et ta põhjendab kroonilist kõhu kinnioleku. Kuid peale selle kõnelewad weel rukkileiwa tarwitamise kasuks majanduslikud põhjused, sest meie maa on rukkikaswatuse maa. Rukkileiba tarwitades hoiame aga mõned kenad summad kokku ja peale hea terwise on meile ka weel see plussiks.

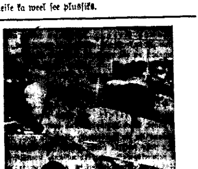

Naine wõitis mehi.

Miss W. Brown, 22-aastane naislendur, wõitis tänawu Inglismaal lennuwõistlusel kuningliku karika.

Grammofon
His Master's Voice
oma plaatidega on 30 a. teerajajaks olnud ja tänini pole temale ühtegi väärilist võistlejat tekkinud. Selles võib igaüks ise veenduda võrdluse teel.
O.-U. „ESTO-MUUSIKA" Tallinnas ja Viljandis.

Eesti artistid wälismaal.

Ed. Rebane filmib Berliinis. Edukas dubleerimine Willy Fritschiga.

Soome meie artistidest üleujutatud.

Film!

Sel sõnal on paljude peale oma maagiline mõju. Nii paljud filmitsewad peegli ees tundide kaupa näoilmeid ja kujutlewad, et ... Hollywood on nii kaugel.

See on ju ilus nii, et iga noor inimene enda andeid usub, wähemalt ülewoolawast wõi kaaslaste kiidusõnadest tagant näib, et ei olewat raske nii mängida, nagu Greta Garbo wõi Wilma Banky ja mõni pagarisell wõi ametiõpilane leiab, et tema talent tingimata tunnustamist leiaks — lastagu ainult ligi!

Nüüd wõib aga juba ütelda, et see maagiline „Hollywood" ei olegi enam kaugel. Saksa filmitööstus on juba

Eesti filminäitleja Eduard Rebane.

näitlik teeb, et Berliini filmide ateljeed Neubabelsbergis wõiwad „Hollywoodi" nime ära teenida.

Ja Berlin ei olegi nii wäga kaugel. Päewa paar sõitu, siis kohal, siis nädal aega pettumust, mis filminäitlejaid kurameeritsi ära peletawad, ja see, kui on — ingeniöse raha.

Iga inimene on just ise enda kohta hea arwamisega. On neidki, kes nägu ilu, kes kujutab ta endale ette, et just tema nägu on see õigeim ... aga neid sama ilusate näoilmetega neidusi wõiwad kõik hulk. Mitte ainult kunstelise osadesse pole pääsu, waid on ise pime õnn, kui saab ärwaliosadesse.

Eduard Rebane, kes järjest seitse aastat juba töötanud „Ufa" filmis wäiksemate osade peal, räägib, et eestlannadest on nii mitmedki katsunud õnne filmialal. Tagajärg on olnud, et nad hiljem ööseki sisenenud mandele osadele, kes peawad mustkunstitegijateks, kes lõiwad manekeenid.

Film otsib tüüpe. Alati wahelduwaid. Ja nii wõib kaitse-tüüp leida saada wäga juhuslikult. Ei wõi ja film tähtsal ajal tema kaugust täiesti, tuleb teda warna panna.

Rebane ise on sportsmees, atleet-akrobaat. Tema jaoks on sagu selle seltsimees autoõnnetus wälja ilu oli leidnud, sest ta on mitmekesiselt oli täita wõimud, peamiselt hädaohtlikes kohtades esinenud j. n. e. Nii on ta dubleerinud Willy Fritschi rahwusmees, sest kehaliselt sarnaneb Rebane Fritschile.

Filme Rebasega on meil Eestis jooksnud palju. Kuid et ta pole esimesjärgu jõud, et on waid nimeta filminimene, siis ei ole teda keegi filmilt otsinud ja waadata tundnud.

Nii on ta „Niebelungide" filmimisel olnud ametis 165 päewa, „Metropolise" filmimisel üle 100 päewa, „Spioonis" üle 20 päewa j. n. e.

Enda olugu on Rebane wäga rahul. Ta tasu ei ole just mitte wäga wäike. Ainult ära ole raskusest. Nii teeninud Rebane kord 10 päewa järgimööda 30 saksa marka päewas (s. o. päewas 2700 senti).

Sex appeal.

Seleta pole naine meeldiv. Mõiste, mille avastas Greta Garbo, kuid millega sai kuulsaks juba Valentino.

Paljuvaieldav mõiste „sex appeal" on Ameerika leiutis ja kuulub muidugi filmi juure. Tähtedel, kes suutsid erilisel erootilisel veetleda kinopubliku massi, kes maagiliselt välja kiirgasid seda „je ne sais quoi" („ma ei tea mis"), mille jaoks ei ole kindlat definitsiooni, neil oli nimelt seda ihaldatud „sex appeal'i", mis, muuseas, väga lähedas ühenduses seisis nende palga suurusega.

Meie juures sai mõiste „sex appeal" selgeks esimeste Greta Garbo filmide puhul, mis tulid meile Hollywoodist. Naine, kellega näitejuhid seni polnud mõistnud midagi peale hakata, ilmus meile äkki täiesti uues valguses. Tema armatsemised kinolinal torkasid oma kehaliku väljenduse pinge tõttu teiste, seni nähtud armastusemängude kõrval haaravalt silma. Ta harrastas uut rõivastemoodi, mis alla kriipsutas ta vormide magusust. Ja nagu meil, nii ka enne seda Ameerikas iga üksik kinopubliku massist pidi tunnustama „sex appeal'ide" võlu.

Kuid ammu enne seda oli Ameerikas mõiste „sex appeal" päevakorral. Pikant Clara Bow, Anita Page, kõige rohkem pildistatud naine Ameerikas, Bessie Love, Vilma Banky, — kõigil neil oli ta. Ja kummalisim sellejuures on, et ükski neist naistest ei ole iseenesest kindel ilusetüüp. Ja ometi omab igaüks neist ärarääkimatu sharmi, magusa pikantsuse, mida sagedasti ei leidu täiuslikkude iluduste juures.

Sex appeal'i meessoost esindajate juures seisab esikohal kahtlemata Rudolpho Valentino, kogu U.S.A. naiste mehelikkuse ebajumal, ja arvatavasti kogu tsiviliseeritud ilma. Alguses tantsija teisejärgu ööklubides, siis tähtsusetu filmistatist Hollywoodis, jõudis ta meile peaaegu seletamatu ilmakuulsuseni, mis veel nüüd, pärast tema surma, omapäraseid õisi kasvatab. Talle ehitati mälestussambaid Ameerikas, temast lasti valmistada hiiglamaalisid kuulsate kunstnikkude poolt, mis talle kindlustasid surematuse, mille osaliseks muidu saavad ainult inimkonna vaimlised juhid. Sellejuures ei olnud aga Valentino sugugi harukordselt suur

Girl „Sex appealiga".

Saksamaale on läinud Rebane 1923. aastal artistitrupis. On esinenud lawadel kuni wõetud filmi.

Kui loendada kokku Eesti tsirkuse ja varietee artistid, kes laiali mööda maid, saaks kenakese pere.

Kõige rohkem töötab neid praegu Soomes, kus on wist kaheksa rändawat tsirkust. Soomes on 3 Robertit, Bianbro (kes wahepeal wiskas küll tsirkuseartisti ameti nurka ja hakkas würstipoodnikuks), Anigma, kõhurääkija ja muusikkunstnik Ryari Rubi, Ferrari ja riba teisi. Soomes on ka Max ja Lex, Järwan „Rahwateatri" näitleja Kütt ja „Küba" tantsgirlid.

Läinud ja üleminewal aastal olid Soomes head teenistuswõimalused artistidel. Nagu omal ajal Tallinnas. Nüüd on aga ka Soomes raha wähekeks jäänud.

Martini (Mart Kroll) trupi juht teenis tol ajal nii hästi, et jättis artisti kutse kõrwale, ostis karusselli ja teenib nüüd sellega „Tiwolis".

Tris Latini (kolm wenda Lattikut) ja traadil käija Olga Toom on Poolas Barnawski tsirkuses.

Korolew (kõige noorem Lattik), noor lootustandew jõud, sõidab oma trupiga Riiga.

Lõpuks olgu weel tähendatud, et Soomest on mitmed juba enne lepingu lõppu tagasi tulnud — ei saanud peremeestelt rahaks mitte.

Tala Birell, kes Berliini lawadel esitab garbolikku „sex appeali".

näitleja, temal oli vaid mehelikku sex appeal'i maagilist jõudu, mis ületas isegi ta anima.

Douglas Fairbanks, ilus „Doug", Ronald Colman oma huvitava peaga, Adolphe Menjou oma sundimata galantsusega — kõik nad on Valentino kaasaegsed, kuid vaatamata oma suurele populaarsusele ja vast ka suurematele näitlejavõimetele, ei ole nad suutnud saavutada Valentino kuulsust. Aga ka nemad on tüübilised sex appeal'i esindajad. Valentino järeltulija näis teatud aeg olevat Ramon Novarro, kinolina moodne Antinous. Võib olla on ta ka praegu armastatuim filmikuju kauni soo silmis. Oma hiljutisel Euroopakülaskäigul kandis ta rohelisi päikeseprille ja kitsehabet, et hoiduda hulkade liigsetest ovatsioonidest. Prantslaste lemmik, kes viimasel ajal ka Ameerikas on võitnud suurima poolehoiu, on Maurice Chevalier, võrratu võluvusega näitleja.

Kas ei ole imelik, et Saksamaal Harry Liedtke on suurima palgaga filminäitleja ja temale sex mõttes seisab lähedal ka Villy Fritsch, olgugi, et neist kunstiliselt Verner Kraus kaugelt üle on. Ärgu olgu sellega midagi öeldud Liedtke ja Fritschi vastu. Aga on tõsiasi, et naeratus nende silmist võlub naisi rohkem, kui kunstiliselt väärtuslikum Jannings'i ja Krausi mäng. — Elame ajajärgul, mil valitseb sport ja kus keha end hoolimatult vaimule kõrvu seab, asjaolu, mis kahjuks meie keskpärase inimese pinnapealsust on veelgi arendanud. Muidu ei oleks võimalik, et poksivõistluse tagajärgede ootel kogu maailm on pinevil.

Kui ka sõna „sex appeal" on uudis meie keeles, siis on ta mõiste ometi igivana. Milo Veenus, Messalina, ilus keisrinna Teodoora, Apollo Belvedere, ilus Antinous, Aleksander Suur, hiljem Boccaccio ja Casanova, surematud elukunstnikud, Lucretia Borgia, Ninon de Lenclos, m-me Pompadour ja paljud teised on oma ümbritseva ilma peale kindlasti avaldanud sex appeal'i mõju.

Muide, Greta Garbo olevat keelanud ära kogu oma tutvusringkonnas mainida mõistet sex appeal. Teda on sellega küllalt tülitatud, ja ülistatud lugematul arvul laulukestes ja fraasides. Tuleb nimetada, et „Greta Garbo palavik" Ameerikas veel tugevamini möllas kui meie kaines Euroopas.

Teatakse rääkida, et iga Ameerika väike tantsugirl, kooriplika ja statist oma igapäevasele õhtupalvele veel lisab juure sõnad: „— ja siis, armas jumal, anna mulle sex appeal!" Jaa, sex appeal on tõepoolest jumala and. Teda ei saa ära õppida, ei saa omandada üheski teatrikoolis, ei imiteerida. Ta on olemas, ehk teda ei ole mitte. Ja see on hea nii, sest oleks hirmus, elada ilmas, kus ümber jookseksid ainult sex appeal'iga naised.

Rudolf Valentino, kes oma mehelikku kähjusega wõitis miljonite naiste südamed.

Kuradiratsur krahv Sandor.

Budapestis, kuningalossi lähedal palees, elas saja aasta eest krahv Morits Sandor, kellel olid toredaimad hobused Ungaris, mis iseenesest ei tähenda sugugi vähe, sest ungarlased olid tuntud maailma parimate ratsaspordi harrastajatena. Krahv Sandor ei rahuldunud ainult sellega, et omas hobused, vaid ta ühtlasi armastas neid ja ratsutas nendel nii täiuslikult, et teda tunti ning teati kõikjal. Oma kunsttükkide tõttu ho-

Krahv Sandor kargab hobusega üle kahe kingsepapoisi. Igapäev leidis noor aadlik uusi trikke, et näidata oma osavust, ja tema ratsutuskunsttükid muutsid viimaks terve Viini ja Budapesti kõneaineks.

Hobune kargas üle, kuid krahv ise kukkus maha. Sandor tahtis kord proovida ühe hobukaupleja ratsut ja laskis selle hüpata üle tellingi, kuid sadulavöö katkes ja krahv libises ning kukkus vigastamatult maha, sadul harude vahel.

bustel tema kaasmaalased nimetasid teda „kuradiratsuriks" ehk „põrgu ritmeistriks". Tol ajal oli noorte aadlikkude keskel alaline võistlus selle pärast, kes suutis näidata suuremat vahvust või sooritada kardetavamaid numbreid spordis kui ka võiduajamistel, ja teiste sedataoliste hulgas oli krahv Sandor kahtlemata number 1. Polnud julgustükki, mille ees see omapärane mees oleks tagasi kohkunud, ei leidunud kergemeelset trikki, millega ta meelsasti poleks hakkama saanud, kui ta sele läbi aga näidata sai oma võrratut ratsakunsti või hirmule ajada teisi kodanikke. Sest seda ta tegi sageli. Teda nähes lõid talupojad risti ette ja linnakodanikud vangutasid pead, kuid andestasid noorele krahvile kõik tema vembud, kuna ta tegelikult oli heasüdamlik ja meeleldi lohutas paari sõnaga neid, kelle kulul tegi oma kaelamurdvat nalja.

See, mida krahv Sandorist teatakse, põhjeneb täiesti usaldusväärsetel allikatel. Tema tütar, krahvinna Pauline Metternich-Sandor, pidas nimelt päevaraamatut isa tegude üle, kuna maalija J. Prestel neid illustas piltidega. Viimane oli pealegi kakskümmend aastat krahv Sandori lahutamatu kaaslane ning jäädvustas tema seiklused 150 pildiga, mis koguti huvitavasse „Sandor-albumi", kust on võetud ka juuresolevad joonistused.

Tekib küsimus, kust sai see mees, kes polnud tsirkuseartist ega ka muidu kehaliselt silmatorkav, oma võrratud võimed ratsutamiseks.

Sellele võib vastata ainult, et ta lihtsalt s ü n d i s ratsurina. Jutustatakse, et ta oskas ratsutada juba siis, kui ei mõistnud veel käiagi. Ta omas erilise oskuse hobustega ümberkäia ja ratsu selga istudes ta nagu sulas sellega ühte. Hobused said aru igast tema tahtmisest, mingil seletamatul kombel ta suutis teha end neile mõistetavaks, ja see vist ongi põhjus, et krahv Sandor suutis hakkama saada numbritega, mille juures iga teine osavaimgi ratsur oleks murdnud kaela.

Tema majapidajanna oli väga mures oma isanda pärast ja noomis ning manitses teda hommikust õhtuni, et ta ei paneks kaalule elu sellaste „narritempude" pärast. Naise sõnadel polnud aga mingit mõju, noor krahv tüdis lõpuks alalisest vingumisest ja otsustas anda majapidajannale veidi õpetust. Kaks teenrit kandsid naise sõda, üks hoidis teda peast, teine jalust ja nüüd kasutas Sandor teda barjäärina, hüppas hobusele ja kihutas otse tema poole. Iga kord, kui krahv lähenes, naine sulges hirmu pärast silmad ja selle tõttu ei näinudki, et krahv peatas ja ringi keeras, ilma, et naisest oleks üle hüpanud. Seitse korda ta tegi sama manöövrit, ja seitse korda oli naine arvamisel, et hobune temast üle hüppas. Siis ta lasti vabaks ning krahv teatas talle naerdes, mis juhtunud.

„Nüüd näete isegi", ütles ta, „et teil polnud pisematki põhjust karta. Ja tulevikuski te ei tarvitse hirmu tunda. Hobused on kõige süütumad loomad maailmas, kui ainult nendega osatakse õieti ümber käia."

Kord, kui ilmas oli laat, laadalised nägid kaugelt krahv Sandori lähenevat. Nad ehitasid kiiresti tee peale mehekõrguse valli savinõudest, selle lootusega, et Sandor sellest üle hüpata püüdes, lükkab kõik ümber ja siis maksab rikkaliku tasu lõhutud riistade eest. Kuid „kuradiratsur" tegi neile pika nina. Ta sõitis nimelt omal lemmikhobusel „Phyrrus'el" ja kõikide kirjeldamatuks üllatuseks sööstas äkki elegantse hüppega üle barrikaadi. Ta ratsutas naerdes minema, ilma et oleks vigastanud ise või pisematki savikruusi. Sest päevast vaadeldi teda kui üleloomulikku olevust, kes seisis ühenduses salapäraste jõududega.

Krahv Sandor ei sallinud treppe. Tol ajal polnud veel lifte ja et pääseda treppe mööda üles ning alla ronimisest, ta lihtsalt ratsutas või sõitis, kuhu aga soovis. Lossiteenijad aga ehmusid sageli, kui nägid krahvi puutreppi mööda alla ratsutavat.

Ta valmistas kord sõpradele ootamatu üllatuse, ratsutades piljardituppa, kus teistel mäng oli parajasti täies hoos. Sandor jäi rahulikult hobuse selga, haaras kee ja mängis sadulast alla tulemata kaasa.

Ühe silla juures seisvad valvurid tahtsid teda kord kinni pidada liig kiire sõidu pärast ja sulgesid tee ristipandud täägidega. See oli aga ainult vesi krahv Sandori veskile. Ainsa hüppega ta oli üle täägide ning

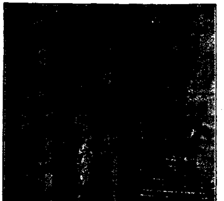

Krahv Sandor ei sallinud treppe.
Ta ratsutas treppidest üles ja alla, vahest teenrite suureks ehmatuseks. Need polnud ju harjunud, et külalised sõidavad hobustega plaginal mööda losside treppe.

kadus sõbraliku naeratusega hämmastanud sõdurite silmist.

Valitsus pani tol ajal maksma määruse, mille järele keegi ei tohtinud rakendada sõiduki ette kuut hobust, sest see oli kuninglik ainuõigus. Sandor avaldas protesti ja ütles, et igaüks võib rakendada sõiduki ette mitu hobust tahes, ainult mitte paarikaupa, nagu seda tegi kuningas. Selle järele ta rakendas kuus hobust kõrvuti oma vankri ette, sõitis valitsushoone ette ja andis seal isiklikult ära protestikirja. See sõit kuue hobusega aga äratas linnas segadust ja kui krahv oma vankriga kahe hariliku vankri vahele sattus, pidid kutsarid hirmu pärast peaaegu pukkidelt maha kukkuma.

Ta armastas nii väga ratsasporti, et kord naljatades lubas peale surma taeva ratsutada. Ei puudunud ka palju, et see ennustus oleks täitunud. Krahvi viimsed

Krahv Sandor annab majapidajannale õpetust.
Naine oli kaua piinanud oma isandat nutulauludega tema kergemeelsusest ja hulljulgusest, ning Sandor otsustas teda sellest ära harjutada. Kaks teenrit hoidsid naist kätest ja jalust, kuna krahv kargas hobusega üle naise, s. t. majapidajanna vähemalt uskus seda. Kuid see oli ainult narrimine, nagu tekstis kirjeldatud.

eluaastad olid väga õnnetud. Ta hulljulgus muutus lõpuks hullumeelsuseks ja ta pandi luku taha, kuni aastal 1878 suri. Matusel rakendati ta kuus lemmikhobust surmavankri ette, teel aga nad läksid peruks, hakkasid lõhkuma ja tormasid metsiku kiirusega üle kändude ja kivide, kuni krahvliku matusepaigani jõudes, lõpuks jõuetult kokku vajusid. See jäi krahv Sandori viimseks sõiduks ja sündmus süvendas endastmõistetavalt veelgi rahva ettekujutust imelikust mehest.

Edumeelsed talupidajad

loevad oma häälekandjat „Maalehte". Aega ja raha on vähe, aga „Maaleht" ilmub 3 korda nädalas ja maksab kõigest 80 senti kuus, sellepärast on „Maaleht" kõigile jõukohane. „Maalehel" on igal nädalal bisnaste kaasande raamatu kujul „Põllumehe nädalleht".

Tellida võib igast postiasutusest.

„Koduleht" ühes „Ränduriga"

on reisikirjelduste, juttude, romaanide ja vaimu arendamise ajaleht.

„Koduleht" on iga perekonna ajaleht.

„Koduleht" ühes „Ränduriga" maksab tellides ainult 45 senti kuus. Üksiknumber 10 senti. Müügil igas müügikohas. Tellida võib igast postiasutusest.

„Rändur" on eraldi köidetav ja moodustab suure pildirikka raamatu.

Daamide rannariietusest.

Kuidas riietun supelusrannaks? See küsimus on rohkem kui kunagi õigustatud, sest tänapäeva mood kingib supelülikonnale rohkem tähelepanu, kui kunagi varemalt. Nii on kolmeosaline ansambl rannaülikonnale võetud, millele veel tuleb sagedasti lisaks neljas: kuub, mis üle püksikeste kinni nööbitakse ja ühes pluusiga kogu riietuse annab, millega võib vabalt eluruumist välja minna.

Väikene võte — ja kuub on lahti nööbitud ning ollakse valmis rannale minekuks, ilma et oleks olema tarvis supelmaja ülikonda.

Ülemine osa on täiesti varrukateta ja selja pealt rohkem sügavamale sisseõigatud. Püksid on harva lühikesed, sagedaste aga pikad, valmistatud ameerika madruste pükste moodi, alt sama laiad kui ülalt.

Materjalilt ja värvilt on rannaülikond nii mitmekesine, et see võib vastata igaühe maitsele. Võib olla kas lihtne või fantaasiarikas madruse ülikond valge, värviliste lisandustega või tikandustega. Peaasi on aga, et ülikonna kõik osad peavad värvilt ühte-teist täiendama. Otstarbekohasem on aga, et materjal oleks pestav ja pesukindel. See võib olla pesusiidist, lõuendist, ripsist või puuvillasest riidest. Mantli ja jaki jaoks võib tarvitada ka pesusametit. Nõnda on naine, kel maitset, rannale minekuks valmis.

Rannamoode.

„Tõuswa päikese maa" pojad Tallinnas.

Jaapani-Eesti waheline kergejõustiku maawõistlus algas eile. Wõistlused tulewad pinewad.

Eile keskpäewal saabusid lennukitel Helsingist Tallinna Jaapani sportlased, kes siin peawad kergejõustiku maawõistluse Eestiga. Wõistlused algasid eile, keskmädala õhtul kell 7 staadionil. Wõistluste kawas on ette nähtud üldse 13 ala. Wõistlused kujunewad pinewaks, kuna jaapanlaste keskel on häid sportlasi.

Palawus tegi mehe nõdrameelseks.

Kurb õnnetus juhtus möödunud pühapäewal Kuresaare ajalehe „Meie Maa" trükikoja juhataja Aleksei Mustelinga. Rastwa lahes kalu õngitsedes tabas meest äkki kuumarabandus, mille tagajärjel M. kaotas meelemärkuse ja toimetati haigemajja. Esialgul arwati, et mees paraneb sellest hoogi, kuid lõpuks selgus, et mees on läinud peast nii segaseks, et ta paigutati Wilgase nõdrameelsete haigemajja.

Kalurid jäid kadunuks.

Läinud neljapäewal, 17. juulil, läksid Waljassaarel elutsewad kalurid Oskar Wekk ja Aleksander Haaw mootorpaadiga merele, et põhja õngi kalu lasta. Mehed kawatsesid sõita kuni Rewalsteini lähedale. Sõit sinna ja tagasi oleks kestnud 10 tundi, kuid nüüd on möödunud juba mitu päewa ja mehed pole ikka weel tagasi tulnud. Omaksed on hirmul, et meestega on merel juhtunud mingi õnnetus.

Noormees uppus Nawesti jõkke.

Möödunud pühapäewa õhtul uppus Tarwise wallas Nawesti jõkke ära 23 a. Aleksander Jaani poeg Reinik.

Sõitjad autoga jões.

Esmaspäewa öösel sõitis purjus peaga Wenewere asunduses elutsew Elmar Muni Weski sillalt jõkke. Wewautos oli 10 meest, kelledest Karl Tammil, 30 a. wana, murdsid käärelund. Mees toimetati Rakwere haiglasse. Kõik lõbusõitjad said jõkke kukkudes kima sanna. Auto ligunes jões kuni hommikuni.

Karjalaps wägistati.

Esmaspäewal teatas Raasiku wallas elutsew Leena K. politseile, et tema 15-aastase tütre A. wägistanud Anekülas elutsew perepoeg Joh. E. Wägistamine sündinud karjamaal.

Romantika wiis surma mehe.

Enesetapmine Mäetagusel.

Pühapäewal, 20. juulil laskis endale kuuli pähe Mäetaguse walla noormees Anton Benfikk, 26 aastat wana. Enesetapmine sündis saatuslikud armuasjade pärast.

Lapse uppumine heeringa pütis.

Möödunud nädalal uppus Haanja wallas Hõste talu peremehe 8-kuune tütar Leida Lõhmus heeringa pütis. Õnnetus tuli teenija O. W. lohakusest, kes jättis lapse järelwalweta ja ise läks wiimase põllule töölistele toitu.

Warbolas rahwamaja kerkimisel.

Möödunud pühapäewal oli Warbola wallas Harjumaal, ajaloolises Jaanilinnas suurejooneline rahwapidu, milliste korraldasid Warbola rahwaraamatukogu selts „Teadus" ja teised kohalikud organisatsioonid ning millest sissetulek läks Warbola rahwamaja ehitamiseks. Pidust oli osawõtt ülielaw ja paljud peolised olid kohale tulnud ka kaugematest nurkadest.

Peo eeskawast wõiks nimetada Warbola segakoori, kes oma juhi Trenmanni asjatundlikul juhatusel kandis ette rea meeldiwaid laule. Muusikalise naudingu eest hoolitses Kloostri wallast kohale sõitnud pasunakoor Enurossi juhatusel ja näitemängu harrastajate huwisid rahuldati wabaõhuetendusega, kus ettekandele tuli Vaktala küliõbus laulumäng „Parwepoisid".

Korb pidul oli eeskujulik ja rahwamaja ehitamiseks tuli kaunike summa kokku.

Uue rahwamaja seinad on juba üleval ja kui edaspidi samase innu ja üksmeelega asja juures ollakse, wõib loota, et Warbola enesele peagi nägusa rahwamaja saab.

Tapmine Nõmmel Mustamäe all.

JOODIKUTE LÕBUS OLENG LÕPPES VERISELT.

Nammukatsumise tagatipp pussitamine.

Esmaspäewal, 21. juulil läksid Nõmme kingsepad August Soondra, 27 a. w. ja Karl Mark, 30 a. w., wiimane karistatud isik, ühes Anna Preimanniga ja ja Olga Paabotiga, 36 a. w. Mustamäe alla „sinist esmaspäewa" pidama. Wõeti kaasa wiina ja algas lõbus pidu. Peagi tulid kohale Nõmmel elutsewad ehitustöölised Aleksander Kupp, 47 a. wana ja Rudolf Koppel, 25 a. wana. Ka need mehed olid juba joonud ja oli neil wiina kaasas. Purjus inimeste wahel sobis sõprus ruttu ja nii tuli, et Kupp ja Koppel, olgugi teistele täiesti wõõrad, istusid nende juure ja joomine läks edasi. Mehed hakkasid murul rammu katsuma. Selle juures tekkis Soondra ja Marki wahel tüli, mida Koppel pussiga lahendama tõttas. Ta lõi Markile raske haawa ja põgenes ise minema. Nüüd tormasid teised Marki kaaslase Kuppi kallale ja peksid ta waese omaks. Lahinguplatsilt läks mööda üks politseiwalt kaswandik, kes haawatud toimetas Nõmme ambulatooriumisse. Teel heitis Aleksander Kupp hinge.

Kriminaalpolitsei alustas juurdlust ja toimetas kõik asjaosalised wanglasse.

Sõitis Ameerikasse.

Kes jagas leiwatšekke.

Mõne päewa eest asus ameerikasse, et alatiseks Ameerikasse, Tallinnas tuntud awwokat ja seltskonnategelane Aleksander Pallas.

Pallas sõidab ühes oma tähtsamate perekonnaga.

Ameerikasse sõidab Pallas nimelt. et külastada oma õde ja demeest, kellel on seal suurem farm, ja kes on hra Pallast ja tema perekonda juba ammugi sinna kutsunud.

Hra Pallas arwab oma demehe juures külalisena wiibida pikemat aega.

Hra Pallas on tallinnlastele tuntud ka kui mitte adwokaat, waid kui „leiwadirektor". Nimelt oli hra Pallas sõjapäewil Tallinna linna toitluswalitsuse juhataja, kelle määruse järele jagati toitlus (leiwa ja teiste) tšekke.

Saku wallaisad ostawad ikka alles rahakappi.

Saku wallale rahakapi ostmise küsimus on juba aastaid olnud päewakorras, kuid selle peale waatamata, et juba kõik kohtuotsused on Saku wallale lõplikult ülesandeks teinud rahakapi muretsemise, ei ole wallaisad weel jõudnud tegelikule lahenduseni, waid wiiwitawad meelelt rahakapi ostmisega.

Ka wiimasel wallawolikogu koosolekul pani wallawanem ette, et wolikogu rahakapi ostmise loob juba ära otsustaks, sest rigikohus on kõik wallawolikogu senised otsused rahakapi ostmise edasilükkamise kohta tühistanud.

Wallawolikogu aga leidis, et sarnast suurt asja, nagu rahakapi ostmine, ikka ei wõi kocraga ära otsustada, waid tegi wallawalitsusele ülesandeks järgmiseks koosolekuks ärwiest järelkuulamise ja ajalehtedes kuulutamise teel selgusele jõuda rahakappide hindade suhtes ja siis wolikogule esineda tarwilise summa nõudmisega!

Selle otsusega sai wallawolikogu rahakapi ostmist jällegi pisut pikendada!

Põllupidajate palwet ei täidetud.

Kuidas Tartu maawolikogu põllumajanduslisi huwisid kaitseb.

Nagu teada, mõni aasta tagasi põles Jõgewa linawabrik ära. Wabriku hoone kuulub Tartu maawalitsusele, mille eest Tartumaa linaharijate ühisus maksis renti aastas kr. 1200—.

Nüüd pööras ühisus maawalitsuse poole, et neid wabastataks rendi maksmisest, alates tulekahju ajast, kuni maawalitsus ehitab hoone sarnasesse seisukorda, et oleks wõimalik uusi masinaid sisse panna ja annab ühisusele üle. Linatööstus on kogu aja seisnud ja mingisuguseid tulusid ei olnud, seepärast ei ole maawalitsusel õigust renti nõuda.

See palwe oli arutusel Tartu maawolikogus esmaspäewal, 14. skp., kus aga ta rahuldati ainult osaliselt. Maawolinik H. Miller (asun., riigirentn. ja wäikepõllup. esindaja) pooldas rendi nõudmisest loobumist eelpool nimetatud põhjustel. Sellepeale waatamata ei pooldanud maawolikogu enamus, wäljaarwatud asun., riigir. ja wäikepõllup. esindajad ja paar kogumeest, rendi kustutamist.

Nii näeme, et enamikule Tartu maawolikogu liikmetele on põllumehe huwid päris wõõrad.

— K. —

Wiljandi ämmaemand abordimeistriks.

ABORDITEGIJA PAIGUTATI VANGLASSE. — SKANDAALSEID PALJASTUSI OODATA.

Pühapäewal wangistati Wiljandis ämmaemand Marie Koort, kes tegi Järwamaalt pärit olewale talutüdrukule A. A. õnnetu abordi. A. paigutati Wiljandi haiglasse, kus ta ka M. Koorti abordi tegemise paljastas.

Wangistamisel seletas M. Koort, et tema pattude register olewat wäga suur. Abordi tarwitajaid olewat nii palju, et neist saawat täis terwe wangimaja. Tarwitajate seas olewat õige palju tähtsamate isikute naisi ja tütreid.

M. Koort on oma pattude eest juba warem karistust kannud.

Antenn pajatab:

Reedel, 25. juulil:

15.15 päewauudiseid. Kuni 16.15 grammofonimuusikat. — 19.15 reklaami ja teateid. — 19.20 päewauudiseid. 19.30 dr. med. G. Kingisepp: Witamiinidest (Tartu saatejaamast). — 20 kontsert. Ringhäälingu trio ettekandeid. Solist Dagmar Klemetti.

Laupäewal, 26. juulil:

15.15 päewauudiseid. Kuni 16.15 grammofonimuusikat. — 18.45 reklaami ja teateid. — 18.50 päewauudiseid. — 19 lastetund. — 19.30 Kirjastegelise Liidu sekretär T. Enders: Müügikorraldusest meil ja mujal. — 20 kontsert. Ringhäälingu trio ettekandeid. — 21.15 tantsumuusika Dancing Palace'ist Gloria (The Happy Seven). — 22 Järgnewa nädala saatekawa. — 22.10 tantsumuusika järg.

Pussitamine Juurus.

Esmaspäewal tuodi Tallinna keskhaigla rawimisele Nikolai Brenner, 23 aastat wana, kellele Juuru wallas kakelmisel pussiga eluohtlik haaw rindu löödud.

Trükitakse kahekümne-kroonilisi.

Eesti Pank sõlmis riigi trükikojaga lepingu 20-krooniliste pangatähtede trükkimiseks. Rahad trükitakse kunstnik Reindorfi kawandi järgi, nagu teisedki Eesti Panga uued pangatähed. Kahekümnekroonilisi trükitakse 2½ miljonit tükki.

TURG

Wõiturul waikus.

Karjasaaduste hinnad Londonis 19. juulil.

Wõi:

Taani wõi hind on sel nädalal 2 šillingu wõrra tsentnerilt tõusnud; teiste tootjate maade wõihindades ei olnud suuremaid muudatusi. Nõudmine wõi järele oli sel nädalal waikne ja hindade muutumist ei ole käesolewal ajal oodata. Asumaade wõid on külmetismajades küllaldaselt tagawaraks ja seetõttu ei näi ostjatel sisseostudega ruttu olewat. Importööridelt kuuleme, et nädala jooksul siia saabunud Eesti wõi praegu kõik külmetismajadesse olewat paigutatud ja praegu weel müümata olewat.

Peekon:

Peekoni hindades ei olnud sel nädalal muudatusi, wäljaarwatud mõned Poola peekonisordid, millede hind reedel 3 kuni 4 šillingu wõrra tsentnerilt tõusis. Peekoniturg oli sel nädalal üldiselt kindlam, kuna ostjad jahedama ilmastiku ja hiljuti asetleidnud suurema hindade langemise järeldusena elawamat huwi peekoni wastu näitasid. Oodatakse, et praeguste madalate hindade tulemusena peekoni tarwitamine suurenema peaks. Eestist on nädala jooksul, mi 15. skp. lõppes, ainult 224 palli peekoni Londoni saabunud.

Kanamunad:

Selle nädala algul näitasid enamasti tõrkide munasortide

hinnad langemise tendentsi,

kuna päwale jõudnud saadetised ostjate nõudmise ületasid. Seetõttu oli wõimalik ainult kõige paremaid sorte ilma raskusteta realiseerida, kuna

halwemate munasortide wastu turg ükskõikne oli.

Nädala lõpupoole oli ilmastiku jahenemise tõttu turul kindlam ilme ning nõudmine näitas teatawat paranemist.

Tallinna turg.

23. juulil.

Sealiha terwe sea wiisi 90—105 s. kilo, sealiha wähemal arwul 105—125 s. kilo, sraps 130 s. kilo, suitsusink ja rind 165—200 s. kilo, loomaliha 65—110 s. kilo, wasikaliha 50—75 s. kilo, lambaliha 90—120 s. kilo.

Põtiwõi 175—200 s. kilo, meiereiwõi 225—235 s. kilo, piim 12—14 s. l., koorepiim 40—45 s. kilo, hapukoor 135—150 s. kilo, juustud 120—240 s. kilo.

Kanamunad 11—12 s. paar, tapetud kanad 150—275 s. tükk, kanapojad 50—100 s. tükk.

Tangud 20—22 s. l., kruubid 22—23 s. l., nisujahu 25—30 s. l., herned 25—35 s. l.

Wärsked kartulid 100 s. 20 l. mõõt, 5—7 s. l., wärske kapsas 20—25 s. kilo, kaalid 5—8 s. tükk, peedid 5—7 s. kimp, porgandid 5 s. kimp, redised 3—5 s. kimp, lillekapsad 5—35 s. pea, hernekaunad 15—18 s. l., kurgid oad 100—125 s. kilo, sibulad 35 s. l., rohkesti on Petserimaa kurke 3—4 kr. sada, 35—45 s. kümme, tomatid 150—175 s. kilo.

Suitsusilgud 9—12 s. kümme, wärsked räimed 22—25 s. kilo, kameljad 35—40 s. kilo, ahwenad 40—50 s. kilo, haugid 70—90 s. kilo, siiad 130—150 s. kilo, kohad 120—130 s. kilo, latikad 40—50 s. kilo, lõhed 250 s. kilo, angerjad 175—200 s. kilo.

Mustikad 20—23 s. l., murakad 25 s. l., punased sõstrad 20—25 s. l., mustad sõstrad 40—45 s. l., waarikad 40—45 s. l., aiamaasikad 40—60 s. l., metsamaasikad 40—45 s. l., kirsid 50—75 s. l., tikerberid 20—35 s. l.

Toimetusele saadetud kirjandust.

1929. a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, wihk I. Tallinn 1930. Riigi statistika keskbüroo wäljaanne.

„Põllumajandusturg" nr. 15. Juuli 1930. Põllumajandusliku wäljawoo ja konjunktuuri teateid.

Eesti laulu wastuwaja Skandinaawias. Rootsi ja Norra ajalehtede arwustusi Tallinna Meestelaulu Seltsi kontsertidest.

Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi näituse kawa.

Wäljaandja ja peatoimetaja Alfred Peba.
Wastutaw toimetaja Aleksander Müllerson.

Viljandi maavalitsuse teedeosakond vajab:

nooremat inseneri

palgaga 155 kr. kuus (võib saada 1. aprillist 1931. a. vanemaks inseneriks, palgaga 185 kr. kuus ja

joonestaja-konstruktori

palgaga 100 kr. kuus.

Palved tempelmaksustatud 50 sendi väärtuses ja iga lisa 50 sendi väärtuses, ühes dokumentidega ja eluloo kirjeldusega saata osakonnale 10. augustiks s. a.

Teedeosakond.

Vajame esindajaid

igasse külla ja asundusse. Tasuks 10% vastuvõetud tellimiste hinnast. Küsida kirjalikult või isiklikult Tallinn, Harju t. 37. Tellimiste vastuvõtjate-esindajate nimed soovi korral avaldatakse lehes.

„Maaleht", „Uudisleht", „Jutuleht" ja „Koduleht" talitus.

„Maalehe"

„Uudislehe"

„Jutulehe"

„Kodulehe"

tellimisi võtavad vastu kõik vabariigi postiasutused ja laialdane tellimisvastuvõtjate pere üle riigi.

Ühistrükk, Trükikoja A.-S. (end. J. H. Gressel), Tallinnas, Mündi tn. 10.